



De Medeæ Fabula, *Particula 2.*

*Dissertatio Inauguralis Archæologica quam Consensu et Auctoritate Amplissimi Philosophorum
Ordinis in Alma Litteraria Universitate Friderica Guilelma*

Ad Summos in Philosophia Honores Rite Capessendos die 30. M. Julii A. 1850.

H. L. Q. S. Publicè Defendet Auctor

Carolus Theodorus Pyl
Gryphiensis.

Adversarii Erunt: G. M. Lane, Phil. Stud.; C. f. Hildebrandt, Phil. Stud.; B. fr. W. Tromayer, Phil. Stud.

Berolini, 1850.

Typis Gustavi Schade.

Internet Archive Online Edition

Namensnennung Nicht-kommerziell Weitergabe unter gleichen Bedingungen p.o International



Inhaltsverzeichnis

1	Cap. 1. — De Medeæ stirpe ac patria.	3
2	Cap. 2. — De rebus a Medea gestis, priusquam Argonautæ in Colchidem adventaverunt.	6
3	Cap. 3. — De Medea Argonautarum adiutrice.	14
3.1	De Jasonis stirpe ac patria.	14
3.2	De Argonautarum adventu apud Aeetæ.	19
3.3	De amore inter Medeam et Jasonem.	22
3.4	De Jasonis pugna cum bobus.	32
3.5	De Medeæ et Jasonis pugna cum dracone.	34
3.6	De reditu Argonautarum.	41
4	Cap. 4. — De rebus a Medea apud Peliam gestis.	52
5	Cap. 5. — De rebus a Medea Corinthi gestis.	61
6	Cap. 6. — De rebus a Medea Athenis gestis.	83
7	Cap. 7. — De Medeæ reditu in Asiam ejusque immortalitate.	91
8	Vita.	93
9	Theses.	96



D. Ottoni Jahn, Prof. Lipsiensi;
D. Antonio Urlichs, Prof. Gryphiensi;
D. Eduardo Gerhard, Prof. Berolinensi;
Viris Doctissimis Amplissimisque
Præceptoribus Optimis
Hunc Librum Dedicat
C. Th. Pyl.



Medeæ Fabula

Secundum Monumenta Artium Literarumque Enarratur.

1 Cap. 1. — De Medeæ stirpe ac patria.

Medeæ patrem Aeeten fuisse, omnes scriptores consentiunt. Mater ejus apud Hesiodum (theog. 960) Ἰδνῖα filia Oceani, apud Apollonium 3. 243 et Apollodorum 1. 9, 23 Εἰδνῖα nominatur, apud Tzetzem (ad Lyc. 174) varia lectio est Εἰδαία. Secundum Diodorum 4. 45 ejus mater Hecate est filia Persæ fratris Aeetæ, regia Taurici atque (Hesiod. th. 409) Asteriæ. Quamobrem Hecate etiam Perseis nomiatur. Aeetæ patrem fuisse Helium, omnes scriptores consentiunt Medeæ stirps igitur a Diis oriunda est. Mater Aeetæ apud Homerum (Od. 10. 139) et Hyginum Perse filia Oceani, apud Hesiodum (th. 956) et Apollodorum 1. 9, 1 Perseis Oceanine appellatur. Ab Eumelo (sch. a. Pind. Ol. 13. 75) mater Antiope, secundum Argonautica, quæ Epimenides scripsisse dicitur (sch. ad Ap. Arg. 3. 242) Ephyra, secundum Orphica 1216 Asterope nominatur.

Præter Medeam Aeetæ et Idyæ filiam fuisse Chalciozam Apollonius 3. Apollodorus 1. 9, 23 Hyginus (fab. 19) retulerunt. Apud scholiastam (ad Ap. Arg. 2. 1123) Iophossa 2. 1149 etiam Euenia vel Ophiusa nominatur.

Apollodorus et Hyginus etiam retulerunt, filium Aeetæ et Idyæ fuisse Absyrtum qui apud scholiastam (Eur. Med. 169) Αξυρτὺς et in tragœdia Dicæogenis, quæ Medea inscripta fuit, Metapontius et in Timonactis Scythicis Phæton nominatur. Secundum Diodorum 4. 45 et Pacuvium (cf. Cic. d. nat. deor. 3. 9) et Justinum 42. 3 frater Medeæ Regialus, ejusque soror Circe nominatur, quam



Aetæ sororem esse Homerus (Od. 10. 139) Hesiodus (th. 957) Apollodorus 1. 9 tradiderunt. A Sophocle in Colchis mater Absyrti Neæris vel Neæra, Medæ autem mater Idria nominatur (cf. sch. ad. Ap. 4. 223). Ab Apollonio ipso mater Absyrti Asterodea, a scholiasta 3. 242 Epyrlyte vel Eriauge etiam Hypsea vel Ipsia appellatur, quæ nympha fuisse, et ab Aete post Idriæ mortem in matrimonium ducta esse dicitur.

Patria Medæ apud Homerum et Minnermum Rea vel insula Rea, apud Eumelum et Ptolemæum Gæa, apud Stephanum (s. v.) Dia nominatur atque sita est, ubi sol oritur. Hesiodus et Simonides terram Aetæ omiserunt, Eumelus apud scholiastam ad Pindarum (Ol. 13. 75) et Pausaniam 2. 3, 10 et Tzetzem 175 narrat, Aeten ab Helio patre Ephyræam terram, cui postea erat nomen Corintho, accepisse aliquanto autem post eum terram Buno tradidisse et in terram Colchidem migrasse. Eumelus primus patriam Medæ Colchidem nominavit. Pindarus tantummodo Phasidem fluvium populumque Colchorum nigris oculis commemoravit. A posterioribus scriptoribus modo Κολχίδος γᾶς cf. Aesch. Prometh. 415. modo αἶα Κόλχης (Herod. 1. 2) modo Κόλχων αἶα (Eur. Med. 2) modo Κολχικῇ γῇ (Apoll. 1. 9, 23) modo Κόλχης et terra et urbs nominatur. Urbs a Diodoro 4. 48 Sybaris, a Callimacho apud Strabonem 1. 45 a Stephano et Tzetze 144 etiam a Propertio 2. 1, 73 Cyrtæa nominatur, quamobrem Colchi (Apoll. 2. 1269) Cyrtæi et Medæ sæpenumero Cyrtæis appellatur. Etiam Pitpe vel Pitpea, cui postea erat nomen Lampsaco, urbs Aetæ nominatur (sch. Apoll. 1. 933).

Ceteri autem scriptores consentiunt Colchidem esse in extremo ponto Euxino, ubi Phasis fluvius in mare effunditur, sitam.





Apud Homerum Aetes ὀλοόφρων ab Hesiodo autem διοτρεφής βασιλεύς
 nominatur. In anthologiae Graecae appendice (ed. Tauchn. 329) Aetes Κόλχοισι
 πολυχρύσοισι ἄναξ appellatur. Munimenta grandia urbis, splendoremque arcis
 copiose Apollonius (Arg. 3. 215—240), Orphica 765 describunt, atque opes divitiasque
 Aetæ prædicantem Apollonius 4. 1102 Alcinoium regem Phæacum introduxit.
 Animum Aetæ durum superbum iracundum fuisse omnes scriptores consentiunt.
 Etiam monumenta, in quibus depictus est, descriptionibus respondent. Semper
 regio habitu modo Phrygio modo Græco vestimento indutus est.



2 Cap. 2. — De rebus a Medea gestis, priusquam Argonautæ in Colchidem ad= ventaverunt.

Apollonius 3. 733 narrat, Medeam a Chalciope sorore majore natu, quum infans esset, magno cum amore curatam et eruditam esse, deinde adulta ætate sacerdotem Hecatæ factam ejusque in templo esse commoratum. Pulchritudine et venustate eam præditam fuisse, tradiderunt Apollonius 3. 830 Orphica 795. Etiam ab Hesiodo (th. 961) εὐσφυρος et 998 ἐλικώπις nominata est. Etiam monumenta, in quibus ejus effigies, cujusmodi hoc tempore erat, expressa est, a scriptoribus non discrepant. In illis autem monumentis, in quibus depicta est illo tempore, quo in Græcia versabatur, cum pulchritudine et venustate modo gravitas severitasque, modo magnus ardor furorque mixtus est, ut partim verecundia partim admiratione partim terrore quodam commoveamur. Cujusmodi cum picturis etiam descriptiones monumentorum, quæ extincta sunt, apud Philostratum atque in Anthologia Græca conveniunt. Plerumque Phrygio vestimento et mitra ornata, interdum autem Græco habitu picta est. Etiamtunc, adulta ætate Medea animoque integro quum esset, Phrixus filius Athamantis et Nephelæ in Colchidem adventavit. Hic enim atque Helle soror, ne immolarentur, Orchomeno effugerant arietem aurei velleris, quem Mercurius iis miserat, per mare transportati (cf. Apollod. 1. 9, 1). Jam Hesiodus et Pherecydes apud Eratosthenem 19 et Mimnermus apud Strabonem p. 46 aurei velleris, atque Simonides (schol. Eur. Med. 5) purpurei mentionem fecerunt.



Arietem peperit Theophane filia Bisaltæ Neptuno, qui se in arietem mutaverat (cf. Hyg. fab. 188 Ovid. Met. 6. 117). Hellen undis haustam, mareque ab ea Hellespontum esse nominatura plerique scriptores tradiderunt (cf. Apollod. 1. 9, 1. Schol. Ap. Arg. 2. 1147. Herod. 7. 58). Secundum Eratosthenem 19 a Neptuno eam servatam esse, ab eoque Pæonem filium secundum Stephanum (s. v. Ὀλυμπία) Alnopem secundum Hyginum (poet. astr. 2. 22). Edonum peperisse, apparet. Phrixus solus in Colchidem adventavit, ibique arietem Jovi Laphystio (Paus. 1. 24, 2) vel Phryxio vel Marti vel Mercurio sacrificavit (sch. Pind. Pyth. 4. 428). Secundum Hecatæum (sch. Apoll. 1. 256) aries ipse se ad immolandum obtulisse dicitur (cf. Apollon. 1. 763. sch. Ili. 7. 86). Secundum scholiastam (Apoll. Arg. 1. 933. 2. 181, 653) et fragmentum Hesiodi (sch. Ap. 4. 284) Phrixus arietem apud Dipsacum regem Bithyniæ immolasse dicitur. Secundum ceteros scriptores aureum vellus apud Aetæa in Silva Martis in arbore affixit, deinde Chalciozam filiam Aetææ in matrimonium duxit. Hercules Phrixus amicus Athamanti patri nuntium fert, Phrixum iter feliciter fecisse, quare impedit, quominus Athamas immoletur (cf. schol. Aristoph. vespæ. 256). Secundum Herodotum 7. 197 filius Phrixus Cytissorus hunc nuntium fert (cf. Sophoclis fragmenta Athamantis stephanoph. Welk. Gr. Trag.). Chalcioza Phrixo secundum Apollonium 2. 1157 et Apollodorum 1. 9, 1 peperit quatuor filios Argum, Cytissorum, Phrontidem, Melan; secundum Epimenidea Argonautica (sch. Apoll. 2. 1123, Paus. 9. 34, 5) etiam filius Phrixus fuit Presbon. In Hygini fabula 14, 19 nominantur Phronius, Demoleon vel Deilion, Antolycus, Phlogius, atque Argus, Melas, Phrontides, Cylindrus. Apud Tzetzem 310 etiam Catis Sorus et filia Helle commemorantur. — Diodorus a ceteris scriptoribus discrepat. Phrixus enim ad regem Scytharum, generum Aetææ,



venisse atque post ejus mortem imperium accepisse dicitur. Aetes autem oraculo accepto, sibi per peregrinos nautas vellus petentes mortem destinatum esse omnes peregrinos interfecisse traditur (cf. Hyg. f. 22). Præterea Diodorus (4. 45, 46) tradidit, Medeam Circenque sororem a matre Hecate arte venefica esse imbutas. Etiam ab Apollodoro 1, 9, 23 φαρμακίς Medea appellatur (cf. Apoll. 3. 27). Circen Diodorus pergit, ab illo rege Scytharum, ad quem Phrixus se contulit, in matrimonium ductam, tum, marito occiso, imperio potitam propter crudelitatem a civibus, imperio in Phrixum translato, coactam esse, in insulam Aeëam vel Circeum in Italiam effugere. Secundum Apollonium 3. 310 Aetes sororem, Heli curru usus, in Tyrrheniam duxit. Medeam autem, Diodorus pergit, initiolem clementioremque animum habuisse eamque ob rem peregrinos, quos Aetes, ut jam supra dixi, interficere solebat, servare ausam esse. Quam rem quum Aetes compertum habuisset, metu patris perturbatam in templum Hecatæ effugisse.

Res, de quibus adhuc egimus, compluribus picturis gemmisque illustratæ sunt. (Cf. Odofredi Muell. arch. artis §. 412, 3. Tölken catal. gemmarum musei Berol. p. 270. 4. 2. 139—147.)

1, In pictura parietis Pompejana (Pitt. Erc. 3. 23 ; Mus. Borbonic. 2. 19. 6. 19; Zahn Wandg. 2.; Millin Myth. Gall. E.T.J. 409) Phrixus chlamyde indutus ab ariete aurei velleris trans mare portatur. Helle soror crinibus solutis ex undis eminet, cui frater, ne in aqua pereat, manus frustra tendere videtur. 2, In cylice (r. Tischbein Vasgm. 3. 2. Millin M. G. E.T.J. 408). 3, in terracotta Musei Berol. (Arch. Zeit 1845 p. 37. taf. 27). 4, in gemma musei Berol. (Tölk. 4. 2. 130.) puella chitone peploque induta ab ariete per undas transmittitur. Millin et Tölken eam Hellen appellaverunt, trajectam ab ariete aurei velleris.



Accurate nec, tribus monumentis eandem personam expressam esse, contendi, nec, Hellen esse, negari potest, quoniam figuræ proprio signo carent, atque, fabula exstante, Hellen a Neptuno servatam esse, conjici licet, Neptunum, ne in aqua periret, ei arietem misisse, aut ipsum ejus formam accepisse. Sed veresimilior est interpretatio Panofcæ, qui mulierem Theophanen filiaa Bisaltæ appellavit, qui a Neptuno, forma arietis accepta, per undas trajiceretur, præsertim quum de transformatione Neptuni, ubi Hellen servavit, nulla mentio exstet.

Ceteræ interpretationes, quas Bergk et Lauer protulerunt, non ad nostram fabulam pertinent. (Cf. Arch. Zeit. 4. p. 214. 5. 47). 5, In interiore parte lepastæ Musei Berol. (r. Gerh. Berl. Ant. Bildw. p. 279. 996) Phrixus solus ab ariete albi velleris per undas transportatur, chlamyde indutus. Albo colore candor aurei velleris significatur.

6, In interiore parte cylicis Gerbardi (r. publ. Phrixos der Herold 2. Progr. 3. Berl. Winkelm. Fest. 1842) Phrixus chlamyde petasoque indutus, manu caduceum tenente, ariete vehitur. Alii juvenem, arbitrati sunt, esse Mercurium marinum, quum caduceum manu ferret. Mercurius enim sæpenumero in monumentis ariete vehitur. Sed Gerhard, quum Mercurius arietem Phrixo non solum salutis, sed etiam immolandi causa obtulerit atque caduceus modo nuntii modo sacrificii perficiendi signum fuerit, recte conjecit, juvenem esse Phrixum, cui Mercurius caduceum arietis immolandi causa tradiderit. Ad sacrificium etiam pertinet gladius, quem Phrixus manu tenet in nummo Gelonis (Mus. d. pr. d. cast. d. Torremuzza 33. 5) ubi chlamyde indutus galeaque exstructus ariete vehitur. 8, in pictura parietis Pompejana (Mus. borbon 2. 19. 2) aries in terram Colchidem exit, in quo Phrixus chlamyde indutus recubat. 9, In compluribus nummis Gelonis





(Torremuzza 33; 3, 4, 6 Paruta taf. 144) Phrixus eodem habitu, quo 33. 5. expressus est, gladioque arietem immolat. 10, Cum his monumentis descriptio extincti signi apud Pausaniam 1. 24. 2. comparanda est. (Cf. Apollon. Arg. 1. 763) quo Phrixus illustratur, oculis in aram sacrificam conversis.

11, Maximi ponderis est pictura in superiore parte alterius lateris maximæ amphoræ ansis volutis in museo Berol. (cf. Raoul Rochette mon. ined. taf. 35. p. 194. Gerhard Apul. Vasbild. Erg. taf. A. 6. p. 30. Berl. Ant. Bildw. p. 285. N. 1003).

In media pictura mulier alata, crinibus promissis, longo chitone prætexto induta, arietem candentis coloris frustra effugere quærentem, cujus cornu altera manu tenet, gladio vulneravit, ut sanguis profundatur. In hanc mulierem oculis conversis juvenis Phrygio vestimento mitraque indutus, hastaque armatus cum juvene sedente colloquitur, qui chlamyde indutus, hasta gladioque armatus est, crinibus promissis. Ab altera parte stant duæ mulieres sacrificium intuentes, manibus junctis, longis chitonibus prætextis indutæ, stephanisque ornatae, alterius capite velamine texta. Prope eas stat vir robustus chlamyde indutus clava pharetaque armatus.

In collo amphoræ furiae depictæ sunt Orestem fugitivum persecutæ. Propterea, quod utramque picturam habere quoddam commune vinculum oportere putabat, Raoul Rochette conjecit, hoc sacrificium pertinere ad Pelopem. Etenim hic a Mercurio arietem accepit, oraculo dato, quamdiu aries servaretur, fore, ut mala ab ejus stirpe averterentur. Pelope mortuo, Thyestes Atreo fratri arietem eripuit, eaque re occasionem dedit belli.

Itaque R. R. virum Phrygio vestimento Pelopem, juvenem sedentem Orestem



eius pronepotem, mulierem alatam Eridem, virum robustum Herculem, mulieres Cererem et Proserpinam nominavit. Hoc modo tres res, quæ non eodem tempore gestæ sunt, in una pictura per singulos homines significantur. Primum actio arietis accepti per Pelopem, deinde actio rapinæ et discordiæ per Eridem arietem immolantem, denique actio discordiæ finiendæ per Orestem significatur, cujus fuga in collo amphoræ depicta est. Verum, etsi fieri potest, ut res, quæ non eodem tempore gestæ sunt, non solum in una pictura sed etiam symbolice per singulas homines significantur, tamen in hac pictura hæc interpretatio propterea refutanda est, primum quod Pelops eadem ætate ab artifice depictus est, qua pronepos, deinde quod nec Thyestes nec Atreus, quos primas partes agere oportet, adsunt, tum quod aries raptus quidem, verum non occisus est, denique quod non explicatum est, cur Hercules atque Ceres Proserpinaque adsint.

Quamobrem Gerhard (Apul. Vasb. p. 30) arbitratus est, sacrificium esse a fratribus factum, ut culpa Thyestæ expiaretur. Itaque mulierem alatam Teleten appellavit, deam sacrificii perficiendi, juvenem Phrygio habitu Thyesten, juvenem sedentem Atreum. Hercules adest, quoniam (Paus. 5. 13. 3.) (Apollod. 2. 7. 2) Pelopi primum sacrificium funebre fecisse dicitur. Etiam hæc explicatio mihi non placet. Nam primum non apparet, cur Ceres et Proserpina adsint, deinde aries illius sacrificii, cui Hercules præfuit, nigro colore esse oportebat, tum Thyestes non Phrygio sed Græco habitu pictus sit necesse est, denique nulla fabula exstat, Atreum in gratiam cum Thyeste esse reductum.

Libentius sequor aliam explicationem Gerhardi (Berl. A. Bildw. N. 1003). Etiam hic mulierem alatam Teleten appellavit, quæ arietem aurei velleris mactat, juvenem Phrygio habitu Phrixum, mulierem velamine tectam Medeam, quod major



natu esset, alteram Chalcipam Phrixi sponsam. Juvenem sedentem Gerhard conjecit esse Jasonem, atque per eum et Herculem esse symbolice significatam Argonautarum expeditionem.

Hoc modo in media pictura initium actionis sacrificio arietis, ab utraque parte picturae exitus actionis per duces Argonautarum significatur. Sed, quamquam, hoc modo res disponi posse, supra dixi, tamen hic ea interpretatio rejicienda est, quod juvenis sedens cum Phrygio viro colloquitur. Præterea annotandum est, Phrixum non Phrygio, sed Græco habitu expressum esse oportere, atque Chalcipam (Apoll. 3. 734) majorem natu esse Medea.

Mea interpretatio est hæc. Primum hanc picturam cum Oreste, qui in collo amphoræ depictus est, cohærere nego, deinde dico, eam ad arietem aurei velleris quidem pertinere sed alio modo, quam Gerhard interpretatus est. Ego enim juvenem sedentem Græce habitu Phrixum appello cum Absyrto, fratre uxeris, Phrygio habitu colloquentem. In media parte Telete Phrixi jussu Jovi Laphystio arietem immolat. Ab altera parte stat Chalcipa, cujus velamen ad nuptias Phrixi pertinet, prope eam Medea minor natu. Hercules adest, ut Athamanti patri Phrixi nuntium ferat, filium iter feliciter fecisse.

Præterea Phrixi effigiem expressam esse multis gemmis musei Berolinensis aliisque (cf. Tölken cat. p. 71. 2. 2. 139, p. 270. 4. 2. 141-148; Flangiui Apoll. Arg. 1. 434; Müllin M. G. 146. 424; Impronte gemm. d. inst. 1. 75. 76. 6. 32; Tassie Raspe cat. 8634-42; Niederl. M. 845-46; Lond. 557) contendo, in quibus secundum descriptionem Tölkeni aliorumque Jason fictus est, qui aureum vellus rapit. Sed quoniam Medea, ubi Jason hanc rem gerit, adsit, necesse est, in omnibus autem gemmis Jason solus eodemque modo indutus et armatus est, quo



Phrixus in nummis Gelonis, deinde quum in gemmis (Millin 142. Tölken 142. 143. 147) ara cum capite arietis, et in gemmis (Tölken 144. 145) aries ipse prope aram stat, utraque autem res ad Jasonem pertinere nequit, contendere audeo, hunc juvenem esse Phrixum, qui in gemmis 144. 145. arietis immolandi consilium cepit, in ceteris autem, sacrificio facto, vellus in arbore vel in columna 144–146 affixit, quæ a dracone custodita est. Huc accedit, quod Pausanias 1. 24. 2, ut jam supra dixi, signum descripsit, in quo Phrixus oculos convertit in victimam flammis combustam, quod gemmis 142. 143. 147 specimini propositum fuisse videtur. Avis, quæ in gemmis 144–146 in columna sedet, ab interpretatoribus iynx appellatur. Quum Jasonem esse juvenem negaverim, hæc avis non apta est ad dispositionem signi. Itaque ego arbitror, cornicem esse vaticinio præditam, a qua Phrixus mandatum Mercurii accepit arietis immolandi.

Cujusmodi cornices in silva Martis, ubi aureum vellus ab arbore dependebat, fuisse Apollonius 3. 930 tradidit.



3 Cap. 3. — De Medea Argonautarum ad- jutrice.

3.1 De Jasonis stirpe ac patria.

Argonautarum expeditio brevissime ab Homero Hesiodo Minnermo commemo-
ratur. Jason, quem ducem eorum fuisse plerique scriptores consentiunt, fuit
secundum omnia scripta monumenta filius Aesonis, de cujus stirpe Homerus (Od.
11. 235) tradidit. Mater ejus apud Apollonium 1. 232 et Hyginum 14 Alcimede ab
Apollodoro 1. 9, 16 Polymede, ab scholiasta (Od. 12, 70) Polymele, a Diodoro 4.
50 Amphinome, a scholiasta (Apoll. Arg. 1. 45, 230) Periclymene et Polypheme,
a Stesichoro Eteoclymene, a Tzetze (ad Lyc. 872) Arne vel Scarphe (Chiliad.
7. 980) Rhæo appellatur. Frater Jasonis Promachus ab Apollodoro 1. 9, 27 et
Diodoro 4. 50 commemoratur, sororem Hippolyten Odofredus Mueller (in tert.
append. Orchomeni) profert, cujus mentionem præterea non inveni. Apollonius 1.
288 contra tradidit, Aesoni Jasonem solum ab Alcimede esse partum.

Patriam ejus Iolcum ad Pagasæum sinum in Thessalia fuisse omnes scrip-
tores consentiunt. Jasonem a Chirone in Pelio monte educatum esse Pindarus et
Hesiodus (sch. P. Nem. 3. 92) tradiderunt. Etenim quum Pelias frater Aesonis,
oraculo accepto, mortem sibi ab Aeolide destinatum esse, Jasoni insidias paravis-
set, ejus propinqui Peliam mendaciis, puerum periisse, fefellerunt, ipsum autem
arcano ad Chironem duxerunt. Antea Diomedes appellatus esse, a Chirone autem
ei nomen Jason datum traditur (cf. Arch. Zeit. 1845 p. 178; Natal. Com. 6. 8;
Bull. 1838, 13). Sed quam adolevisset, vestimento Magnetum indutus hastisque



armatus ad patrem reversus, a Pelia qui regno potitus est, imperium repetivit. A Pindaro abhorret Pherecydes (schol. Od. 12. 70). Nam, Aeson postquam mortem occubuit, a Pelia tutore imperio suscepto, Jason agram prope Anauram fluvium coluisse dicitur (cf. Apoll. 1. 9. Hygin. 12). Quondam, quum Jason, ut sacrificio Pelicæ adesset, fluvium transiret, eum unum calceum amisisse, Apollodorus 1. 9, 16 tradidit. Secundum Hyginum (f. 13) et Apollonium 3. 70 calceum amisit, ubi Junonem, quæ se ad eum contulerat, quod, ut jam Homerus (Od. 12. 69) narravit, amore ejus incensa erat, trans Anaurum vel Enipeum vel Euenum fluvium transportavit. Pelias autem, altero oraculo accepto, cavendum esse a monocrepide, quum Jasonem conspexisset, metu ejus perturbatus secundum Pindarum et Apollonium 3. 338 eum jussit aureum vellus reportare ut manes Phrixi expiarentur. Secundum Apollodorum 1. 9. 16. Jason interrogatus, quomodo se in eum gereret, a quo sibi mors immineret, Pelicæ respondisse dicitur, se mandatum ei daturum esse, aurei velleris reportandi. Tum Pelias ei hoc mandatum dedisse traditur.

Diodorus 4. 40 narravit, Jasoni, cujus animus magnis a majoribus rebus gestis inflammatus esset, a Pelia, quem audacia juvenis timore implevisset, persuasum esse, ut, animo satisfaciendi causa, aureum vellus reportaret. Hesiodus (th. 995) nullam causam expeditionis annotat, nisi Pelicæ insolentiam. Tum Pindarus pergit, Junonem Pelasgicam quæ secundum Apollonium 2. 14. 3. 1135. 4. 243. Pelicæ succensuit, quod sacrificium ejus neglexisset, Jasonem magno animo implevisse et effecisse, ut navis Argo ædificaretur. In Orphicis 60 animus ejus demissus et percussus ab ea relevatur. Apud Apollonium 1. 19 Argus filius Arestoris vel Alectoris (Diod. 4. 41) apud Apollodorum 1. 9, 16 Argus filius Phrixi navem



ædificat. Apud Athenæum (7. 12. p. 296) (cf. Welk. Tril. 311) Glaucus, apud Ptolemæum (Heph. 2) Hercules nominatur. In Orphicis 66 jubet Inno Minervam Tritogeniam navem extruere (cf. Val. Flac. 1. 305) et partem quercus Dodonææ sermone præditam adjungere (cf. Apoll. 4. 580, 1. 525; Orph. 265; Flacc. 1. 302; Apoll. 1. 9, 16). Hercules postquam munus ducis recusavit (Apoll. 1. 340; Hyg. 14; Orph. 300) Jason dux creatur, atque posteaquam parentibus Aesoni et Alcimedæ (Apoll. 260–300) tum Iphicæ seni sacerdoti Dianæ (313) denique Chironi de Pelio monte descendenti (553. Orph. 380) valedixit, atque Apollini Pagasæo (360) Diisque marinis (Orph. 330) sacrificavit, cum Argonautis navem conscendit.

Secundum Dionysium (ap. Apoll. 1. 9. 19) et Diodorum 4. 41, qui illum secutus esse videtur, Hercules dux Argonautarum est. In Aetia insula (Ap. 2. 1120) Jasoni occurrunt filii Phrixi, Argus, qui apud Apollodorum 1. 9, 16 navem ædificaverat, Cytissoros, Phrontis, Melas, qui patris jussu post ejus mortem, ut hereditatem caperent, Colchide reversi atque naufragio ad insulam delati sunt. Jason quamvis eum moneant, Aeten esse cavendum, tamen cum iis Colchidem iter persequitur.

Secundum Hyginum (f. 3, 1 Mythol. ed. Bode 23) Phrixus ab Aeete occisus est, secundum Pausaniam 9. 34, 3 ipse Orchomenum reversus, secundum Apollonium (2. 1151. Orph. 794) apud Aeten morbo extinctus est.

Jasonem pulchritudine et venustate ceteris Argonautis præcelluisse, non solum scriptores consentiunt (cf. Apoll. Arg. 1. 775. 3. 956. Orph. 806) sed etiam ex monumentis, quæ exstant, atque ex descriptione deperditorum apparet. In plerisque monumentis Jason imberbis adulta ætate chlamyde indutus exprimitur. Interdum barbatus et virili habitu, etiam more Magnetum (cf. Pind. Pyth. 4)



indutus est. Cum illo habitu descriptio Philostrati jun, 7. convenit: ἰούλω τε ἤδη βρύει καθέρποντι καὶ ἡ κόμη ξανθὴ ἐπισάλευει τῷ μετωπῷ.

Jasonis effigies statua illustratur, quæ, priusquam Winkelmann eam illustraret, Cincinnatus nominari solebat, quia restaurator ineptus aratrum adjunxerat (cf. Description d. mus. Roy. 1830. N. 710; Maffei Raccolt. d. stat. ant. 70; Mus. d. ant. par Bouillon. 2. 6; Mus. franc. par Rohil-Peronville et Laurent. 3. 15; Clarac Mus. d. Louvre p. 309, capite antiquo ab altera statua adjuncto, cf. Visconti M. Piolem 7. p. 101; Cop. e Hadriani villa Tiburtina in museum Monac. portata, Besch. Glypt. Kleuze u. Schorn. 150; in Britanniam portata; cf. Bött. Amalth. 3. p. 242 in shelnburnhouse; cf. Gæde Reis. in Engl. 4. p. 43 in Landsdownehouse; cf. mus. cap. 3. 51; similis statua minor invenitur cf. Piolem. 3. 48; mus. franc. 3. 48; Clar. pl. 814 O. M. Arch. d. K. 8. 157, 3; Millin M. G. CTT. 416). Juvenis chlamyde indutus pedem in lapide posuit, ut calceum sibi in duceret. Alter calceus juxta lapidem situs est. Oculi juvenis a calceis aversi sunt. Winkelmann, quum aratrum falso esse adjunctum appareret, juvenem Jasonem appellavit, cujus oculi ad Junonem conversi essent, quæ supplex adventaret, ut trans fluvium trajiceretur, quo fieret, ut alterius calcei inducendi oblivisceretur. Visconti annotat (cf. Stuart 2. ch. 1. pl. 30 A) duos viros eodem situ in Partheno esse expressos. Odofredus Mueller (8. 157, 3) arbitratur, fere eodem tempore hanc statuam esse fictam, quo gladiatorem Borghesianum.

Ædificatio navis multis anaglyphis fictilibus, ex quo numero una in Museo Berol. invenitur, illustratur. 1. Minerva duos viros barbatos, chitonibus indutos navem ædificantes adjuvat. Alter vir galea armatus est. Eodem modo armatus 2.



in anaglypho æneo vir barbatus navem ædificat, quocum Minerva et Mercurius colloquuntur (cf. ad. 1 et 2. Flangini. *Ap. Arg. Taf. 1. 2*; *Winkelm. Mon. Ined. 1*; *Millin G. M. 130. 417, 105. 418*; *O. Muell. D. A. K. 2. 22. N. 238*; *Combe terræ. Br. M. pl. 10. N. 16*; *Campana oper. d. plast. taf. 5*; *Zeega bass. 45*). 3. In gemma Tusca (*Micali stor. 116, 2*) vir barbatus navem ædificans inscriptione ΕΑΣΝΕ illustratur. 4. Simili modo vir barbatus in gemma coll. Pourtales (*Impr. gemm. d. inst. 3. 64*) insculptus est, sed inscriptione caret.

In anaglyphis Minerva adest, quoniam vel sua sponte vel Junonis jussu navis ædificationi præfuit. Mercurius adest, quia Deo, qui Phrixo arietem miserat, reportatio aurei velleris curæ maximæ sit, necesse est. Viros galea armatos in gemma Cab. Pourt. et anaglypho æneo (cf. *Mill. M. G. 105. 418*) atque alterum virum barbatus in anaglypho fictili (*Millin G. M. 130. 417*) *Millin* et *O. Mueller Argum* appellaverunt. Sed filius Alectoris esse videtur, quum Argus Phrixi adulta ætate exprimi soleat. Alterum virum in anaglypho fictili *Millin* appellat Tiphyn, *O. Mueller servum Argi*. Hunc Jasonem appello primum, quod in Tusca gemma eodem modo fictus est, deinde quod secundum *Apollonium 1. 724* etiam Jason ipse, Minerva adjuvante, navem exstruendam curavit. Aedificium in posteriore parte anaglyphi templum Pagasæi Apollonis esse, cui Jason sacrificium fecit, *Millin* ingeniose conjecit.

Navis undis vecta ficta est in anaglypho et nummo (cf. *Flangini 1*; *Millingen Peint. vas. gr. div. coll. 52*; *Millin M. G. 105. 419*; *III. 420*; cf. *Pausan. 1. 18, 1*, ubi Argonautarum expeditionem a Micone pictam commemorat).

Aliæ res ab Argonautis, antequam advenerunt Colchidem, gestæ et monumentis illustratæ (cf. *O. Mueller Arch. §. 412, 4*) omittendæ sunt, quod ad Medeam



non pertinent. Uno autem verbo annotare volo duas picturas (cf. Cab. Dur. 256, 257) ubi Jasonem hastâ armatum coram Mercurio libantem inscriptione *ASON* atque 257 lorica tum coram nudo adolescente inscriptione *ASON* illustratum conspicimus.

3.2 De Argonautarum adventu apud Aeeteu.

De hac re jam Pindarus brevem mentionem fecit. Copiosius Apollonia 3. 166–395 narrat, nave ad Circæum appulsa 200 Jasonem cum filiis Phryxi ad Aeetæ cedes se contulisse 210–30 earumque magnitudinem splendoremque, fontesque quatuor ante portam 222 admiratos esse. Prima iis occurrit 255 Chalciope filiosque læto animo excipit, deinde 268 Aeetes, Iphigeneia cum Medea ex ædibus egrediuntur. Nepotes ab Aeete interrogati, cur reversi essent, respondent, Argonautas venisse aurei velleris reportandi causa. Tum Aeetes magna iracundia, atque timore, ne, quæ prædicta sint, eveniant, commovetur, Jason autem efficit, ut simulet, iram esse placatam. In Orphicis 775 Juno effecit, ut Aeetes in somno conspiceret Medeam prope Phasidem fluvium rapi eaque re sibi magnum malum afferri. Quamobrem mane rex cum filiis, ut malum sacrificiis averteret, curru ad fluvium vectus, Argonautis in terram egressis obviam it, atque postquam causam expeditionis compertam habuit, minis eos insequitur. Diodorus 4. 46 narrat, nave prope templum Hecataë appulsa, Argonautas Medeaë obviam esse, quæ in illud templum metu patris effugit.

Adventus Argonautarum præclara pictura in superiore parte alterius lateris maximæ amphoræ Rubinae, quæ nunc in museo Monac. invenitur, illustrata est (cf. Monit. d. 2. Sic; Dub. Maisonneuve 44).



Pictura in tres partes dispertienda est. In media parte senex calvus, barbatus, peplo indutus, manu sceptrum tenente, ab juvene laureato, nudo, gladio hastaque armato tesseram, in qua ΣΙΣΥΦΟΣ inscriptum est, accipit. Ante pedes senis hydria sita est. Altera pars picturae a media columna ionica separatur. Mulier chitone longo praetexto induta, capite velamine tecto stephaneque ornato, cum quinque juvenibus laureatis, chlamydibus indutis, hastisque armatis colloquitur, quorum vultus laetitia exhilarantur.

In altera parte mulier propecta aetate cum virgine, cujus manus supra pectus junctae sunt, colloquitur. Utraque longo chitone praetexto, velamine stephaneque ornata est, vultu significante, ut animus valde commotus sit.

Odofredus Myeller hanc picturam (Arch. d. K. S. 412, 4) brevissime explicavit: Ankunft der Argonauten bei Aietes; einer bringt ihm eine gastliche Tessaera von Sisyphos in Bezug auf Aietes korinthische Herkunft; Jason und Medea schliessen ihr Liebesbündniss. Juvenem igitur proxime mulierem Jasonem appellat cum Medea coram quatuor Argonautis sponsalia facientem. Quilibet Argonauta epistola Sisyphi Aietae iram mitigat. Hydria autem duaeque mulieres non explicantur.

Panofka igitur hanc explicationem (Arch. Zeit. 2. p. 256) refutavit, atque res apud Phœaces esse gestas conjecit. Senem igitur Alcinoem appellavit, cui Glaucus Argonautarum gubernator epistolam Sisyphi tradit, ut regis gratiam facilius conciliet. Mulierem senem Aietem appellavit quae cum Medea mundo nuptiali ornata colloqueretur. In altera parte Nausicaa coram quatuor Argonautis Jasonem certiore facit, nuptias ejus et Medae parandas esse, ne Colchis eam persecutis tradatur. Panofka arbitratus est senem appellari non posse Aietem



propterea, quod Græco habitu sit. Verum in anaglyphis marmoreis (cf. *Beger spid. ant.* 118. *Clarac* 199) eodem Græco habitu fictus est. Panofkæ interpretatio autem rejicienda est primum quod Medea nuptiali mundo caret, eodemque modo indutus est, quo ceteræ mulieres, deinde quod mulier cum juvene colloquens major natu est, quam ut Nausicaa esse possit, tum quod hospitium non ab gubernatore navis, sed a duce expeditionis appetatur necesse est, deinde quia inter tres tam arcte in una pictura conjunctas res nulla continuatio seriesque rerum est, atque preces hospitii et nuptiarum apparatus uno tenore nec cogitari nec pingi possunt, tum quod adventus Colchorum, quæ est res maximi ponderis, nulla re significatur. Cogitari quidem potest, juvenem, qui Glaucus nominatus est, esse Absyrtum aliumve ducem Colchorum, qui Medeam persecuti sunt, præsertim quum epistola Sisyphi, quoniam Aetes Corintho oriundus est, non inepta sit. Sed hanc rem Panofka probare nequit, quod Phrygio habitu caret. Præterea hydria non explicatur, denique hæc pictura cum pugna Jasonis cum dracone cohæret, quæ in inferiore parte amphoræ depicta est, atque cum nuptiis apud Phæaces nullo modo cohærere potest. Equidem igitur censeo, res, ut jam Odofredus Mueller conjecit, apud Aeten esse gestas atque hanc interpretationem propono.

Jason cum filiis Phrixi ad Aetæ ædes adventavit, quæ ionica columna significantur. Ad fontes ante portam hydria spectat. Mulierem prope columnam Chalcipam appello cum filiis colloquentem. Propterea, quod mater prima iis occurrit (cf. *Apoll.* 3. 255) vultus eorum gaudio commoventur. Juvenis, qui Aetæ epistolam tradit Jason est. Etenim primum hoc munus debetur duci, deinde etiam Apollonius, quem pictor secutus esse videtur, tradidit a Jasone iram Aetæ esse mitigatam. Epistola Sisyphi hæc res effici potuit, quoniam et Jasonis et



Aeetæ propinquus erat. Mulieres appello Iduam et Medeam. Hæc pulchritudinem Jasonis admirari, mater autem hortari videtur, hospitem esse cavendum.

3.3 De amore inter Medeam et Jasonem.

Secundum Pindarum Venus Medeam vi magica iugis avis incantamentis= que amore Jasonis inflammavit, apud Apollonium 3. 280 ff. Medea, Junonis Venerisque jussu, Amoris sagitta vulneratur (cf. Orphic. 867). Apud Valerium flaccum 7. 347. Juno et Venus, specie Chalciope et Circe accepta, blandis verbis efficiunt, ut. Medea amore Jasonis inflammetur. Apud Hyginum 21. 22. Juno Medæ somnianti Jasonem monstrat, cujus pulchritudine amor Medæ incenditor.

Tum, ut Pindarus pergit, Aetes Jasoni aureum vellus cum hac conditione promisit, ut ignivomos æripedesque boves, quos Vulcanus ei dederat, aratro adjungeret, iisque terram araret, ut ceteri scriptores addunt, etiam dentes draconis sulcis imponeret, atque cum viris ex iis oriundis manus consereret. Aetes enim secundum Apollonium (3. 1182. Apoll. 1. 9. 23. Serv. ad Georg. 2. 141) a Minerva dimidiam partem dentium draconis a Cadmo occisi acceperat. Aetes has condiciones, quibus neminem satisfacere posse putabat, præscripsit, quod, ut jam supra dixi, oraculum acceperat, quamdiu vellus in silva Martis penderet, fore, ut imperium obtineret. (Cf. Hyg. f. 22). Jam Hesiodus (th. 994) de magnis pugnis Jasonis mentionem fecit. Jason secundum Apollonium condiciones animo demisso suscepit, Argum filium Chalciope ad matrem misit quæ Medeam persuaderet, ut sibi magica arte opitularetur In Orphicis 860. Medea ipsa Argum, qui Colchidem in hoc carmine nondum reliquit, ad Jasonem mittit, ut eum certiore faciat, se



auxilium ei ferre velle. Tum secundum Apollonium Medeæ, post longam animi contentionem amore patriæ devicto, a Chalciope persuadetur, ut Jasoni auxilium ferat. Denique cum servis ad templum Hecataë se confert, atque secum arcam portat 3. 800 in qua unguentum posuerat e herba paratum, quæ ex Promethei cruore oriunda erat. Interea, ea fidibus canente, 900 Jason ab Argo certior factus ad templum venit.

Post longum sermonem amatorium, postquam Jason promisit, se eam in matrimonium ducere velle, Apollonius eodem modo, quo Pindarus narrat, Medeam docuisse eum unguento magico usum vi boum vulnerari non posse, atque si viri armati e dentibus draconis enascerentur, lapidem inter eos jaciendum esse, quo facto fore ut ipsi manus inter se conserentes perirent. Fere eodem modo rem ceteri scriptores tradiderunt. Apud Apollodorum 1. 9. 23 Medea a Jasone petit, ut fidem jurejurando astringat. Apud Valerium flaccum Juno et Venus, specie Chalciope Circæque accepta, Medeam, Iris, utriusque Deæ jussu, Jasonem ad templum Hecataë ducunt. Diodorus ab omnibus abhorret 4. 46. Nam Jasoni nec conditiones ab Aeete præscribuntur, nec mentio fit boum, sed Medea fugitiva postquam Argonautis obviam ivit, atque Jason jurejurando Medæ jussu affirmavit, se eam in matrimonium ducere velle, iis promittit, se noctu dolo efficere velle, ut aureum vellus capiant.

Amor atque conventus primus Medæ et Jasonis permultis monumentis illustratur.

1. Tyngem in anaglypho fictili, quam Combe (terrac. br. Mus. 23. 53) publicavit, fictam esse, O. Mueller conjecit. Virum sedentem galea gladioque armatum cum juvene colloquentem, cujus manus caveam in lapide positam, in



qua avis inclusa est, attingit, Combe Alexandrum magnum nominavit, oraculum ab Apolline petentem, avem esse cornicem Deo sacratam. O. Mueller eum Jasonem appellavit a Mercurio iugem donum Veneris accipientem. Sed ipse hanc sententiam refutarisset, si idem anaglyphum apud Campanam (oper. d. plast. 19) accuratius designatum conspexisset. Etenim quum in hac publicatione juvenis laureatus sit, ejusque ad pedes fides ad stipitem alligatae sint, apparet juvenem Apollinem esse. Jamque ab interprete hæc explicatio, quam sequimur, addita est: Aeneam esse ab Apolline, cujus vis vaticinandi corvo significatur, oraculum petentem. (Cf. Hyg. 251). 2. Contra iugem pictam esse in vasculo, quod nunc Vindobonæ invenitur, contendo (Alex. Laborde coll. d. vas. gr. de C. Lamberg 2. 3). Mulier alata, chitone induta, in columna ionica insidens juveni chlamyde induto hastaque armato avem offert. Conjeci, juvenem esse Jasonem, cui per Iridem nuntiam Deorum Venus iugem avem mittit, ut ejus vi sibi amorem Medæe conciliet. Habitus juvenis et mulieris alatae ejusmodi est, ut ad Jasonem et Iridem accommodatus sit. Etiam non offendit, Iridem loco Veneris avem Jasoni tradere. Difficilior autem quæstio est, utrum avis iugx sit necne. Namque quum perpaucis fabulis iugx illustretur, raro sine ulla dubitatione contendere potest, in qua pictura hæc avis depicta sit. Copiose de iugge scripsit Otto Jahn, (Peitho die Göttin der Unterredung Programm zum Winkelmannsfest in Greifswald 1846 p. 14. ff. p. 28. Agm. 121) atque demonstravit, primam ejus mentionem Pindarum fecisse, ubi de nostra fabula egit, deinde alteram fabulam esse traditam: iugem nympham, cujus mater Peitho nominatur, Jovem amore aut sui aut Ius inflammasse eamque ob rem ab Junone irata in avem mutatam esse. Nicander Metamorphoseon 4. apud Antoninum Liberalem



(transform. 9) narravit, filiam Pieri fuisse atque cum Mysis certamen musicum inivisse, depictam autem ab illis propter superbiam in avem esse transformatam vi amoris excitandi præditam. Ceteros scriptores, qui ejus magicam vim atque usum commemoraverunt, Otto Jahn protulit. 3. Itaque Gerhard (Berl. Ant. B. p. 261. N. 902) avem longa cauda, quam Venus manu fert, ubi Jupiter Jus amorem appetit, ignem appellavit, deinde 4. illa avis, quam mulier tenet (B. A. B. 1020) ubi Paris judicium fert, tum illa avis, 5. quam Pitho manu attingit (bass. Neap. Winkelm. M. J. 115; Millin G. M. 173. 540; Inghirami gall Omer. 10; Guigniaut rel. d. ant. 246. 751; Mys. Borh. 3. 40) ubi Paris ad Helenam se confert, denique 6. illa avis, quæ ante pedes Calypsus sita est (Millin. G. M. 114. 444; Peint. d. vas. 1. 3) per quam draco consopitur, ignis appellatur. Sed ex his exemplis definite constitui nequit, cujusmodi effigies avis fuerit. Nam ejus forma vario modo expressa est. Longa igitur cauda non est propria et singularis nota ignis. In nostra pictora forma avis fere anseris vel gruis esse videtur, cujusmodi altera avis ad pedes Calypsus depicta est.

Quapropter contendere audeo, formam ignis, partim quia perpaucæ fabulæ de ea exstant, partim quod ejus magica vi ubique et semper usi sunt, non fuisse definitam ac singularem atque pictores, ubi avis vi amoris excitandi prædita adesset necesse erat, eam vario modo pinxisse.

Apollonium, ex quo Medæ amorem Jason non igne sed Chalciope illi persuadente, sibi reconciliavit, ille pictor secutus esse videtur, quem, jam supra diximus, Phrixi sacrificium in amphora musei Ber. pinxisse. Pictura in inferiore parte amphoræ in tres partes divisa est. In altera parte sedet mulier longo chitone prætexto induta, capite velamine diademateque tecto, cujus ad sellam clypeus et



hasta posita sunt. Altera manu sublata juvenem chlamyde indutum, hasta et clypeo gladioque armatum admonet. In media parte Minerva in suggestu sedens cum juvene colloquitur chlamyde induto, gladioque armato, qui speculum manu tenet. In tertia parte duæ mulieres longis chitonibus prætextis indutæ stephanisque ornatæ colloquuntur, quarum vultus animum earum vehementer esse commotum, significant. Raoul Rochette (*Mon. ined. taf. 35. p. 194*) etiam hanc picturam ad stirpem Pelopis pertinere contendit. Mulierem sedentem appellat vel Dica vel Areteu, quæ Orestem admoneat, ut se Athenas conferat, ihiq̃ue expietur. Athenas, arbitratur, significari per Minervam et per juvenem, cujus speculum ostendat, hominem esse sacratum. Mulieres colloquentes, ut in superiore pictura, Cererem et Proserpinam appellat. Sed, cur Dica adsint, non explicat. Gerhard in ea interpretatione, secundum quam in superiore parte Atreus et Thyestes in gratiam redeunt, juvenes Agamemnonem et Menelaum appellat. Uterque a Dica et Minerva ad fortitudinem admonetur. Agamemnon arma cepit, quoniam gloria belli præcelluit ceteris, Menelai speculum significare dicitur, eum mollioris animi atque maritum Helenæ esse. Mulieres Clytæmnestra et Helena eorum uxores appellantur. In altera interpretatione Gerhard (*B. A. B., 1003*) arbitratus est, picturam pertinere ad vitam domesticam; uterque sponsus sponsaque in templum Minervæ et Dicæ ingressi supplices esse dicuntur, ut nuptiæ sint felices. Jamque quum superiorem partem amphoræ alio modo explicaverim, etiam has interpretationes rejici oportet, egoque hanc explicationem propono.

Mulierem sedentem venerabili vultu appello Junonem, juvenem armatum Jasonem. Posteaquam Aeetes ei condiciones præscripsit ad Junonem fautricem Deam se contulit (cf. *Orph. 60*), quæ eam ad fortitudinem admonet, armisque



instruit. Minerva Argum, quem jam navem ædificantem adjuverat, adhortatur, ut arma capiat, quæ ad Junonis sellam sita sunt, atque matri persuadeat, ut Medea Jasoni auxilium ferat. Hæc res in tertia parte illustrata est ubi easdem mulieres depictas esse, quæ in superiore pictura inveniuntur, jam Raoul Rochette intellexit. — Chalciope enim Medæ sedenti persuadet, ut Jasoni opituletur.

Tali modo in superiore parte amphoræ adventu Phrixi, arietisque sacrificio initium expeditionis Argonautarum, in inferiore parte Jasonis adventu, Medæ persuasioneque exitus rei illustratur. Difficilior quæstio est, cur Argus speculum manu teneat. Plerumque, ubi speculum invenitur, est feminis ornatui, sed sæpenumero, ubi juvenis prope sepulcrum speculum tenet, vel mulieres aqua in ferentes apud inferos speculo utuntur, ornatui esse non potest. Plerumque interpretes dixerunt, instrumentum esse mysticum, sed non addiderunt, quod significaret. Significatio speculi perspicua est, ubi in pictura (R. R. Mon. ind. taf. 36. p. 187) Orestis furia, persecuta eum, speculum ante oculos ponit, in quo facies mulieris conspicitur. R. R. et O. Mueller recte conjecerunt (Arch. d. K. §. 398, 5) faciem esse Clytæmnestræ, qua Orestes parricidii reminisceretur.

Tali modo apparet, speculum mysticum significare symbolice memoriam vel hortationem. Sicut reapse speculo imago alicujus rei repetitur, sic symbolice eo significari potest, et rei præteritæ memoriam repeti et futuram rem prævideri. Sicut furia Orestis memoriam parricidii in mentem revocat, sic in nostra pictura Argus speculum a Minerva accepit, ut gloriam prævideret, quam sibi fortitudine parare posset.

Medæ conventus cum Jasone secundum Apollonium 3. 950 picturâ ænochoæ



(coll. Jattæ. Gerh. Apul. Vas. 6. Ergto. E. 8) Neapolitanæ illustratur. Mulier sedens Phrygio vestimento mitraque induta fidibus, effigie gruis ornatis, canit. Quacum colloquitur mulier longo chitone induta, crinibus tænia alligatis, altera manu avem, altera flabellum tenente, innixa in labro, in quod fontis aqua effunditur. Ab altera parte juvenis appropinquat chlamyde indutus, altera manu coronam, altera ramum tæniis ornatum tenente. Gerhard sedentem figuram Paridem appellavit, coram Helena fidibus canentem, sed virum appropinquantem non explicavit. Præterea conjecturam addidit, picturam etiam ad vitam domesticam pertinere posse. Sed hæc sententia probari nequit, quod sedens figura Phrygio vestimento induta est. Propterea, quod mihi ea mulier esse videtur, ego eam Medeam appello, quæ ante templum Hecatæ, priusquam Jason adventavit, fidibus cecinit. Ornamentum gruis forsitan ad hujus avis magicam vim spectet (cf. Gerh. Apul. Vasb. taf. 14. Ann. 13. Etr. Camp. Vasb. T. 1). Alteram mulierem Venerem appello, quæ iugem avem manu fert, qua Medea amore Jasonis inflammetur. flabello utitur, quod Dea pulchritudinis est. Virum adventantem Jasonem appello. Corona ramusque tæniis colligatus significat, eum supplicem esse Medæ. Fons, cujus aqua in labrum effunditur, pertinere videtur ad sacrificia quæ Medea Hecatæ obtulerat.

Cum hac pictura comparandæ sunt descriptiones, quas Pausanias V. 18 de signo in arca Cypseli et Philostratus (jun. 7) protulerunt. In arca Cypseli Medea sedens in solio inter Jasonem et Venerem ficta erat, inscriptione addita:

Μήδειαν Ἰάσων γαμέει, κέλεται δ' Ἀφροδίτα. Apud Philostratum loco Veneris Amorem facem tenentem invenimus.

Præterea Medæ conventus cum Jasone in gemmis musei Berol. (cf. Tölken



cat. 4. 2. p. 270. *N.* 140, 148, 149, 150) fictus esse dicitur, sed superficies earum ita deleta est, ut nihil definite constitui possit.

Contra anaglyphum vitreum Portlands—vasculi comparandum est (*Misslingen Anc. ined. mon. 1. 27. Arch. Zeit. 3. p. 47*). In altera parte vasculi mulier, cujus supra caput Amor arbore fertur, cum viro adstante manus junxit, viri barbati oculis ad eos conversis. Serpentis amplexu mulier est circumplicata. In ea parte, quæ ad nostram fabulam pertinet, mulier peplo induta, altera manu supra caput sublata, altera facem tenente recubat in suggestu. Juvenis chlamyde indutus prope eam sedet, mulier sceptrum tenens ab altera parte adest.

Alterum anaglyphum ita explicatum est, ut Peleus cum Thetide coram Neptuno congregiatur. Hæc interpretatio propterea probanda est, quod etiam Pausanias V. 18, ubi Pelei Thetidisque conventum in arca Cypseli fictum descripsit, annotavit, Thetidem serpente circumplicatam esse.

Misslingen etiam in altera parte Thetidem et Peleum esse fictos arbitratus est, sed quum offendant, in utraque parte unius monumenti fere eandem rem expressam esse, atque quoniam anaglypham descriptioni Pausaniæ de Jasonis et Medæ conventu in arca Cypseli (cf. supra p. 28) fere respondet, denique facile fieri potuit, ut artifex aliquis easdem res in uno monumento fingeret, quas ab alio fictore in uno monumento arca Cypseli aut ipse conspexerat fictas esse, aut ex Pausania cognoverat: conjectura probanda est, si Pausaniæ descriptionem sequimur, mulierem in suggestu recubantem esse Medeam facem tenentem, quod Hecatae sacerdos sit, juvenem esse Jasonem, alteram mulierem Venerem illorum amorem protegentem. In posteriore parte anaglyphi templum Hecatae expressum esse videtur. Res, quæ ad pedes Medæ sita est, illa arca, in qua herbas



magicas posuit (cf. Apoll. 3. 802) mihi esse videtur. Ipsius vultus significat, animum ejus vehementer contentione verecundiæ patris cum amore Jasonis esse commotum.

Agalypum marmoreum (cf. Wink. Mon. ined. 72. p. 97. Moritz Götterl. p. 201) in quo sedens mulier velamine operta cum viro galea armato, equum ducente manus jungit coram juvene hastam ferente, jam demonstratum est, non ad Medæ Jasonisque conventum pertinere, ut Winkelmann p. 97 interpretatus est, sed salutationem esse domesticam discedentis conjugis. Serpente, quo genius loci significatur, Winkelmann commotus esse videtur, ut tali modo interpretaretur. filium patris hastam ferentem forsitan Argum appellaverit, qui Jasonem ad templum Hecate duxerit.

Recte autem ad nostram fabulam referendam esse puto picturam in collo amphoræ maximæ Musei Berol. (Gerh. Apul. Vasb. taf. 8. B. A. B. p. 309. N. 1022) Mulier Phrygio habitu mitraque ornata in lapide sedens, arcam manu tenente, colloquitur com juvene chlamyde induto, gladio hastaque armato. Prope eum juvenis eodem habitu saxo est innixus. Ab utraque parte picturæ duo juvenes alati chlamydibus induti, hastisque armati adsunt. In simili pictura vasculi (cf. Gerh. Apul. Vasb. p. 13. Ann. 20 d.) mulier eodem Phrygio habitu sedens arcam aperuit. Juvenis, quocum colloquitur, indutus est chlamyde petasoque clypeo hastaque armatus. Alterius juvenis habitus idem est qui in amphora conspicitur. Juvenes alati non adsunt. Gerhard utramque picturam cum altera in eadem amphora 1022 depicta cohærere arbitratus est, atque, quum hæc res a Bellerophonte gestæ illustrentur, in nostris tabulis mulierem sedentem Philonoam filiam Jobatæ appellavit, quæ a Bellerophonte dona nuptialia in



arca posita acciperet. Alterum juvenem Jobaten patrem, juvenes alatos Timorem Pavoremque appellavit. Sed hæc horribilia numina partim alio modo fingi solent (cf. Millin G. M. 45. 158, 159) partim non accommodata sunt loco, in quo fœdus amoris paratur. Tum alter vir tam juvenili habitu est, ut pater mulieris esse nequeat. Gerhard ita interpretatus est, ut habeat hæc pictura cum altera commune quoddam vinculum. Sed quum præterea in eadem amphora Herculis pugna cum Geryone et Meleagri cum Calydonio apro pictæ sint, quæ non inter se cohærent, ego contendo, mulierem Phrygio habitu esse Medeam cum Jasone de ejus certamine colloquentem, alterum juvenem esse Argum, qui Medæe persuasit, ut Jasoni auxilium ferret. Alati juvenes sunt Zetes et Calais filii Boreæ, qui ex numero Argonautarum erant, atque in compluribus monumentis, quibus res a Medea et Jasone gestæ illustrantur, inveniuntur (cf. Millingen Peint. div. coll. 6. Maisonneuve 44. 2. Difficilior quæstio est, utrum Medea arcam, quam manu tenet, a Jasone acceperit, in eaque dona nuptialia posita sint, an in ea herbas magicas secum portaverit, quas Jasoni traderet, ut boves superaret. Equidem pro certo habeo, arcam herbariam esse, primum quod, Medeam non donis sed vel igne vel sorore vel Dea persuadente permotam esse, ut Jasoni opitularetur, omnes scriptores tradiderunt, deinde quod Medea in aliis, picturis, ubi draconem consopit (Maisonn. 44. 2), eadem arca utitur, ibique herbaria Bit necesse est. Denique breviter annoto, fortasse propterea Herculem, Meleagrum, Bellerophontem, Jasonem in una amphora depictos esse, quod unicuique certamen periculosum inenudum erat, et cum Geryone et apro et chimæra et bobus Aetææ.

Præterea commemorandum est, quum sæpenumero picturæ inveniuntur, ubi mulier sedens cum juvene colloquens arcam tenet, vel fidibus canit, nunquam



definite contendere posse, Medeam esse et Jasonem, uisi Phrygio vestitu aliave propria nota appareat.

3.4 De Jasonis pugna cum bobus.

Jason unguento usus, Aetes ei secundum Pindarum postquam praeivit, (Apol-
lon. 3. 1315. Orph. 870) adjumento Castoris Pollucisque boves siue ullo periculo
aratro adjunxit, Aeete non majore ira quam admiratione commoto, tum draconis
dentibus in sulcis impositis, ex iisque armatis viris enatis, lapidem inter eos con-
jecit, eosque, quum ipsi manus consererent, interfecit. De hac re jam Sophocles
in Colchis (cf. fr. sch. Ap. 3. 1371) et Pherecydes (sch. Ap. 3. 1179. sch. Pind.
1st. 7. 13) mentionem fecerunt.

Pugna cum bobus quatuor anaglyphis et uno nummo illustratur. 1, Anaglyphum
marmoreum (public. Descr. d. Mus. Roy. 373. Bouillon 3. 51. 1. Clarac. pl. 199)
in duas partes dividendum est. Altera pars ad Jasonis et Medae nuptias pertinere
dicitur. Quamobrem ego hanc explicationem rejiciam, postea dicendum est. In
altera parte juvenis, capite alteroque brachio mutilato, bovem exsultantem aratro
adjungere studet. Oculis ad hanc rem conversis, vir barbatus Graeco habitu,
manu sceptrum tenente, propeque eum homo adulta aetate sedent. Praeterea
juvenis chlamyde caligisque indutus, hastisque armatus adest. Juvenem Jasonem
esse coram Aeete bovem aratro adjungentem facile quisque intelligit. Aeeten
Graeco habitu esse non offendit, quoniam eum supra (Maison. 44, 1) eodem
habitu conspeximus. Clarac juvenem armatum Absyrtum appellavit, alterum
hominem aut Medeam aut Jasonis socium esse arbitratus est. Definite, utrum
vir an femina sit, constitui nequit, quia lineamenta figurae parum perspicua



sunt. Quodsi femina est, Medeam adesse, ubi Jason ejus auxilio victoriam reportat, aptissimum, atque juvenis armatus Absyrtus appellandus est. Ceteris monumentis comparandis dubitatio tolli nequit. 2, In anaglypho (publ. apud Begerum „spicilegium antiquitatis“ p. 118) marmoreo juvenis capite mutilato duos boves aratro adjungit ante senem sedentem barbatum gladium et sceptrum manibus tenentem, atque juvenem hasta armatum, qui eodem loco invenitur, quo in anaglypho (Clarac. pl. 199) ambigua figura sedet. Etiam hunc Jasonem boves coram Aeete aratro adjungentem esse non infitiandum est. Juvenis est Absyrtus. Sed quum hic solus adsit, altera autem persona non inveniatur, apparere nequit, quo nomine persona ambigua alterius anaglyphi appellanda sit. Verum hæc res apparet, anaglyphum (Clarac. pl. 199) esse mutilatum atque primo duos boves fictos. Quæ res etiam ceteris monumentis illustratur, primum fragmento 3, anaglyphi marmorei Taurini (cf. *Marm. Taur.* 2. Flangini Arg. 2. 199; *Cavalieri ant. Rom. stat.* 2. 2; *Mys. Ver.* 223; *Millin. G. M.* 175. 424) in quo juvenis duos boves aratro adjungit, 4, anaglypho, quo lectus Creusæ in imagine, de qua postea dicendum est, ornatus est, in quo juvenis duos boves aratro adjungit, denique 5, in Veronis nummo (*Pedrasi Mys. Farnes. V.* 3, 6) ubi Jason vestimento promisso duos boves aratro adjungit.

Hæc tria monumenta, quamvis inscriptionibus careant, ita explicari possunt, quod eodem modo ficta sunt, quo majora cum iis comparanda anaglyphæ (Beg. 118. Clar. pl. 199) quorum significatio, quoniam complures personæ adsunt, facilius apparet.



3.5 De Medeæ et Jasonis pugna cum dracone.

A Pindaro, qui Aeeten tradidit Jasoni silvam monstrasse, ubi aureum vellus de arbore pependit, spe incitatum, draconem vellus custodientem devinci non posse, Apollonius cum plerisque scriptoribus discrepat. Namque secundum eum (Arg. 4. 10) Aeetes suspicatus est, filiarum auxilio Jasonem boves devicisse. Quo comperto, Medea, post longam animi contentionem verecundia patris amore Jasonis devicta, noctu cum arca herbaria ad navem Argonautarum effugit 57 Selene gravisa etiam sacerdotem, sicut ipsam amore Endymionis, devictam esse. Primus ei obviam it Phrontis Phrixii filius, tum Jason, qui tristem ejus animum blandis verbis sublevar. Deinde Medea cum Jasone solo in silvam Martis ad aram Phrixii 118 se confert. Tum, postquam splendor aurei velleris et atrocitas draconis descripta est, quem Gæa 2. 1210 in Caucaso prope Typhoneum saxum e Typhonis cruore peperit, a Medea, Hecate adjuvante, incantamentis et herba magica consopitur. Tum, a Jasone vellere rapto, ad navem effugiunt. Eodem modo Herodorus et poeta Naupacticon (sch. Ap. 4. 87) et Pherecydes (sch. Ap. 4. 156) et Antimachus in Lyde (44 fr. p. 87) narravisse dicuntur. Apollodorus. 1. 9, 23 addit, Aeeten consilium cepisse navis flammis delendæ, atque schol. Ap. 4. 59. 86 annotat, Venerem Aeeten, quum juxta conjugem Eurphlyten consopivisset, ab illa re impedivisse (cf. Ovid. 7. Met; Hygin. 22 ff., 1 Myth. ed. Bode 25, 2 Myth. 135 ff.; Eur. Med. 480; Sen. Med. 466 ff.). In Orphicis 900 Orpheus, Jason et Medea, Castor et Pollux, Mopsus in nemus prope arcem Aeetæ plenum herbarum magicarum, quæ copiose describuntur, ad aram Jovis Laphystii aggressi diis inferis sacrificia parant. Denique draco incantamentis Orphei et herba magica Medeæ postquam consopitus est, omnes, a Jasone vellere rapto, ad navem effugiunt. Diodorus 4.



48 retulit nihil de dracone. Contra Medea noctu cum Argonautis ad nemus muro inclusum, in quo vellus pependit, se contulit, excubiasque jussit fores aperire. Colchi, quum propter tenebras nocturnas Argonautas conspiciere nequirent, foribus apertis, improvise impetu eorum devicti, denique aureum vellus raptum est. Ab omnibus scriptoribus abhorret Columella 10. 368, qui narrat, Jasonem draconem in Iolco patria interfecisse. Etiam Timonactis (1 Sic. achol. Ap. 4. 87, 1217) narratio a ceteris poetis discrepat. Jason enim, postquam ab Aeete jussus est, ut etiam Pindarus narrat, draconem devincere, dracone consopito, vellus rapuisse, deinde, quum illud ad regem reportaret, ab epulante Aeete benigne exceptus esse, denique Medeam, quum a patre peteret, eo concedente, in matrimonium duxisse dicitur.

Pugna cum dracone plurimis monumentis illustrata est. 1, Apud Begerum (spic. ant. p. 118 ff.) in eodem anaglypho et pugna cum bobus et certamen cum dracone ficta sunt. Hoc monumentum etiam (flang. Arg. 2. 430) lineamentis expressum est, ubi annotatur, id inventum esse in foro Romano et positum in ecclesia St. Cosmo e Damiano. Odofredus Mueller (Arch. d. K. S. 412, 4) anaglyphum musei Vindobonensis ita describit: Jason die Stiere bändigend und den Drachen mit Medeas Hilfe tödtend Relief in Wien. Cujus descriptio in catalogo (Marmorw. N. 171) plane lineamentis Begeri respondet. Quocirca praesertim, quum nemo comperire possit, ex quibus monumentis Begeri lineamenta facta sint, ego conjeci, anaglyphum Begeri idem esse, quod nunc Vindobonae invenitur, et fortasse ex ecclesia St. Cosm. in museum Vind. transeptatum esse. O. Mueller autem, qui duo anaglypha et Vindobonense, et flangineum (Jason das Vliess herabnehmend fl. 2. 430) enumerat, ignorasse videtur, et Begeri



flanginique designationem eandem esse et descriptionem catalogi N. 171. Begeri anaglypho respondere. In hoc monumento Medea longo chitone induta, capite velamine operto, draconem ad arborem tænia alligavit. Definite propter prava lineamenta forma tænicæ perspicere nequit. Draconis caput obstupefactum fumo qui e turibulo sub arbore posito profunditur, atque demissum est. Scriptores nec de tænia nec de turibulo mentionem fecerunt. Jason barbatus chlamyde indutus gladio galeaque armatus, brachio mutilato, manum tendit ad vellus, quod de arbore dependet. Barba Jasonis in hoc anaglypho offendit, quod in altera parte hujus monumenti, de qua postea dicendum est, imberbis invenitur. Beger igitur arbitratus est, barbam a pictore adjunctam esse. Verisimilius autem est, quoniam brachium Jasonis defractum est, etiam caput mutilatum et ab inepto restauratore additum esse. Hoc anaglyphum Apollonio respondet, ubi Medea cum Jasone solo ad draconem se confert. Gemmas, quæ ad hanc rem relatæ sunt, jam supra ad Phrixum retuli. (Arch. Zeit. 5. p. 186) Duo ænea signa Campanari (N. 10, 19) describuntur. Juvenis falcifer in arbore enixus draconem interficere studet. Jason appellatus est, sed definite, ubi nota propria ac singulari monumenta carent, nihil contendere potest. 2, Alio modo pugna cum dracone duobus anaglyphis fictilibus illustratur (Combe terr. 52. Camp. o. d. pl. 63). Combe appellat mulierem sedentem placentam vel pateram offerentem draconi arborem, de qua vellus dependet, amplexo Hygieam, O. Mueller nominat Medeam draconem consopientem. Apud Campanam (pl. 63) fragmentum anaglyphi fictilis depictum est, in quo juvenis nudus, mutilato capite, coram tribus viris Phrygio habitu, magno impetu vellus appetit, cujus dimidiata pars defracta est. Welcker in supplemento O. M. Arch. d. K. juvenem Jasonem aureum vellus rapientem appellat. Tres viros armatos



Phrygio habitu non explicavit, sed annotavit, partem alteram hujus anaglyphi in museo Britannico exstare. Quocirca audeo contendere, anaglyphum apud Comben depictum et fragmentum apud Campanam duas partes unius monumenti esse. Etenim primum nec Medeara solam nec Jasonem solum cum dracone certamen iniisse omnes scriptores consentiunt, deinde in fragmento Campanæ pes mulieris exstat, tum designationes Combes, ut jam supra intelleximus (p. 23), non accuratæ sunt, etiam ipsa nostra designatio tot rimis abundat, ut mutilatum anaglyphum esse videatur, denique nullum aliud hujusmodi monumentum musei Britannici notum est, nisi hoc ab O. Muellero commemoratum, quod, quoniam Campanæ opus ignorabat, incolume esse putavit, cujusque Welker accuratam notitiam habere non videtur, tandem anaglyphum fictile incolume in villa Ludovisa Romæ exstat, in quo et Medeam draconem placenta consopientem et Jasonem in eum irruentem invenimus. Quodsi statuimus unum esse monumentum, omnes figuras aptissime dispositas esse non infitiandum est.

Arbor, quam draco amplexus est, cujusque de ramis aureum vellus dependet, ut in anaglypho Begeri, in media parte posita est. Medea ab altera parte draconem placenta consopit, ab altera Jason vellus rapere studet. Difficilior quæstio est, quemadmodum tres viri Phrygio habitu clypeis pharetrisque armati explicandi sint. His viris exceptis, descriptio anaglyphi in villa Ludovisa plane huic monumento respondet.

Duplex interpretatio mihi fieri posse videtur. Aut, Pindarum artifex si secutus est, tres Colchi sunt Jasonem comitati, ut Aecten certiore facerent, quomodo res gesta esset, aut Apollonium si secutus est, Colchi ab Aecte suspicato, fore ut Medea Jasoni opitularetur, præter eorum opinionem missi sunt, ut impedirent,



quominus vellus raperetur.

3, Hæc pugna præclaris picturis illustrata est. In pictura (publ. r. Misslingen peint. d. vas. div. coll. taf. 6) ut in anaglyphis draco arborem in media parte amplexus est. Sed maxime offendit, quod aureum vellus non de ea dependet. Pictor ejus oblitus esse videtur. Prope arborem sedet Medea Phrygio vestimento mitraque induta, manu pateram tenente, in qua herba magica posita esse videtur. Jason chlamyde brachio implicato, capiteque pileo Thessalorum more tecto, gladio draconem occidere studet. Loco trium Colchorum anaglyphi mulier stat in suggestu longo chitone prætexto induta, capite cecryphalo tecto, manu admonendi causa sublata. Misslingen eam Venerem appellavit. Etsi scriptores a monumento discrepant, hanc sententiam secutus sum, partim quia ejus venerabilis habitus et suggestus, in quo stat, significat, eam esse Deam, partim quoniam amorem Medæ Jasonisque protegebat. Ab altera parte juvenis alatus caligis chlamydeque indutus gladioque armatus per auras fertur. Misslingen eum Amorem appellavit. Sed hæc sententia rejicienda est, partim quod Amor nec caligis nec gladio uti solet, partim quod ejus adventus non ad pugnam cum dracone accommodatus est.

Quo nomine juvenis appellandus sit, apparet, si cum hac pictura 4, amphoræ volutis ansatis (Ruvo. Mus. St. Angelo. Neap. r. Bull. Neap. p. 106. Arch. Zeit. 1844. p. 233. Monum. d. Just. 5. taf. 9. Annal. p. 249. c. Abbild.) comparamus, quæ inscriptionibus illustratur. Aureum vellus de arbore dependet, quam draco amplexus est. A muliere Phrygia stante quæ manu arcam tenet et inscriptione ΜΗΔΕΙΑ illustrata est, draco magica herba consopitur. Juvenis chlamyde indutus, inscriptione ΦΙΑΣΩΝ, alatusque juvenis, inscriptione ΚΑΔΑΙΣ illustrati, hastis draconem occidere student. Itaque juvenis in altera



pictura etiam Calais nominandus est. Præterea tres Argonautæ, chlamyde, clypeo, gladio hastaque armati in draconem se proripiunt, quos filios Phrygi esse puto. Tum vir robustus, pelle leonina indutus, clavam sustulit, ut caput draconis perfringeret. Totus habitus ejus atque inscriptio mutilata HP demonstrat, virum esse Herculem. Fere omnes quidem scriptores tradiderunt, eum, priusquam Argonautæ Colchidem advenissent, a navi discessisse. Diodorus, qui Dionysium Milesium (cf. Apollodor. 1. 9, 19) secutus est, solummodo retulit, Herculem ducem Argonautarum fuisse, eosque usque ad Colchidem duxisse (cf. schol. Apoll. Rhod. 1. 1290). Quos igitur vel alios scriptores deperditos, qui eandem rem retulerunt pictor hujus amphoræ secutus esse videtur. Tandem Amor commemorandus est, qui prope Medeam sedens speculum manu tenet, ut pariter, atque Argus (R. M. J. pl. 35), Medea futuras res prævideat.

Alteram amphoram ejusmodi in museo regio Neapolitano Gerhard et Panofka (Neap. Ant. Bildw. p. 326. N. 143) describunt.

Medea Phrygio habitu manibus tenet tæniam et pateram. Aureum vellus de arbore dependet, quam draco amplexus est, magica vi Medæ consopitus. Jason barbatus chitone picto caligisque et gladio exstructus vellus rapit. Duo Argonautæ saxo et hasta draconem interficere student. Amor prope Medeam mala manibus tenet, quæ dona amatoria esse solent. — Nunc redeundum est 5, ad illam præclaram amphoram Mus. Monac. (Maisonneuve 44) cujus superiorem partem, in qua Argonautarum adventus pictus est, supra conspeximus. In inferiore parte non in medio sed in extremo loco saxum pictum est, in quo vellus a dracone custoditur. Jason chlamyde petasoque et caligis indutus, gladioque armatus magno impetu in illum irrumpit. Prope eum stat Medea longo chitone prætexto induta,



manu arcam tenente, in qua herbae magicæ inesse videntur, quibus draco consopiat. Eadem arca Medea etiam in aliis picturis (Gerh. Ap. Vsb. taf. 8. p. 13) utitur. Præterea adsunt tres juvenes chlamydbus induti, duoque juvenes alati hastis armati. Alati sunt Zetes et Calais filii Boreæ. Ceteros appello filios Phryxi propterea quod in superiore pictura inveniuntur, atque quia aureum vellus iis maximæ curæ sit necesse est, quoniam pater eorum suspenderat.

Ab omnibus scriptoribus abhorrent duæ picturæ in vasculis et una cœlatura in speculo Tusco. 6, In vasculo Perusino (cf. Bull. d. inst. 1846. p. 87. Arch. Zeit. 4. 257. Monum. Ined. d. Inst. 5.) Jason gladio stricto, chlamyde capite protecto, se in fauces oscitantis draconis irrumpit. Quod hæc pictura significet, ceteris monumentis comparandis facilius intelligitur. In Cylice 7, Musei Gregoriani 2. 86 (cf. Mon. ined. d. inst. 2. 35. Annal. 8. 289; Gerh. Progr. d. Arch. Inst. Berl. 1835. Jason des Drachen Heute rec: Welker Rhein. Mus. 3. 503) Jason inscriptione, ΙΑΣΩΝ illustratus, barbatus ex apertis faucibus draconis emergit coram Minerva manu noctuam tenente. Ab arbore dependet aureum vellus. In Tusco 8, speculo draco Jasonem, inscriptione ΒΕΤΑΣΩΝ illustratum, chlamyde indutum consecutus, alteram pedem ejus devorasse videtur. Ille eum gladio stricto a se defendit. In hac cœlatura initium pugnae expressum est. Jason, dracone eum consecuto, postquam usitatum modum defendendi non accommodatum esse huic pugnae intellexit, consilium cepit, Minerva adjuvante, draconis intus occidendi. Hæc res in pictura Perusina, ubi se in fauces draconis irrumpit, expressa est. In cylice Mus. Greg. exitus pugnae pictus est, ubi Jason e faucibus apertis draconis occisi emergit. Welker hæc monumenta, comparanda fabula Herculis, explicavit. Hic enim ut Hesionem liberaret, se in fauces draconis irrupit, eumque intus



interfecit. Eodem modo Jasonem draconem interemisse, demonstravit. Jasonem in cyplice (Greg. Mus.) mortem non occubuisse, apparet partim ex toto ejus habitu, partim quia Minerva, quæ eum protegebat, placido vultu expressa est. Cœlatura speculi non ita explicari potest, ut Jason e faucibus emergat, sed hanc cœlaturam ad rei exordium pertinere jam supra dixi. Denique annotandum est, in hoc monumento antiquissimam formam nominis Jasonis exstare, cujusmodi etiam in vasculo (Neap. St. Ang. Mus.) invenitur. Utraque forma „veiasun viason“ significat, nomen usitatum „Jason“ digammate orbatum esse (cf. Dur. Cab. 256, 57).

3.6 De reditu Argonautarum.

Æetes secundum Apollonium (4. 230) Absyrtum cum multis militibus misit, ut Argonautas persequerentur, morte proposita, nisi Medeam reportarent. Colchis in duas turbas divisus, alteraque, cui Absyrtus præest, Argonautas consecuta, conditiones, fœdere facto, præscribuntur, ut Argonautæ vellus, Colchi Medeam accipiant. Medea, hoc comperto, magna iracundia inflammata 4. 355–390 Jasoni ingratum animum exprobrat. Ad hanc rem furorem Medæ, de quo ex Donato Sophoclis tragoedia „Scythæ“ egisse dicitur, pertinere Welker arbitratus est (Gr. Trag. p. 337). Jason ejus iram postquam mitigavit, atque pro certo affirmavit, fœdus esse fictum, ei persuadet, ut simulatione fratrem ad conventum alliciat. Absyrtos donis sororisque blanditiis deceptus postquam ad Jasonem se contulit, ab eo interficitur 4. 765, Medæ oculis a parricidio aversis. In Orphicis 1026 Absyrtus Argonautas jam ad Phasidem consecutus a Medea ipsa occiditur, ejusque ossa undis ad Absyrtidas insulas feruntur. Interea ceteri Colchi ab



Argonautis, insidiis collocatis, interimuntur. — Tum Absyrtus 4. 480 sepelitur ejusque ab sepulcro terra nomen accipit. Secundum Hyginum 23 Medea fratrem in insula Minervæ occidit.

Deinde propter Jovis parricidio commotam iram tempestate oborta, 4. 580 Juno efficit (cf. Orph. 1155), ut navis, in qua Minervam partem Dodonææ quercus posuisse supradixi, Argonautis nuntiet, parricidium precibus Castoris Pollucisque et sacrificiis Circeæ expiandum esse. Precibus factis, appelluntur ad portum Aenecæ, ubi Circea se aqua lustrantem inveniunt, quod noctu somniis diris cruciata sit.

Medea cum solo Jasone in Circeæ ædes se confert 4. 690. eique res gestas enarrat 720-40. Tum Circe Argonautas quidem expiat 700 sed Medeam acerbissimis verbis castigat, eamque jubet domo discedere. 750, In Orphicis 1235 etiam prohibet, quominus navis appellatur et nuntium fert, ab Orpheo expiationem parandam esse. Tum Juno Thetidi, postquam ei promisit 4. 814. fore ut in elysio Achilles filius Medeam in matrimonium duceret, persuadet, ut cum Nerei filiabus, navem per Scyllam Charybdisquæ incolumem ducat. Ad hanc rem pertinent verba Homeri (Od. 12. 69. cf. Orph. 1260). Apollodori narratio ab Apollonio discrepat. 1. 9, 24 Medea enim fratrem secum in navem duxit, atque, Aeete ipso Argonautas consecuto, fratrem interfecit, dissecta membra in littore dissipavit, cujus facti causa locus Tomi appellari dicitur. Aeetes autem tam longum tempus in membris colligendis et sepeliendis consumpsit, ut Argonautas persequi nequiret. (cf. Ovid. Trist. 3. 9; Tzet. ad Lyc 1274; Eur. Med. 1335; Sen. Med. 130, 473, 970; Pherec. fr. 73) Pherecydes addidit, Absyrtum puerum a Medea dormientem e lecto in navem portatum esse. Leon Rhetor (Sch. Eur.



Med. 167) retulit, eum in patria veneno Medæ mortem occubuisse 1343 ad aram Dianæ. Secundum Timonactem (Sic. 1. Tim. fr. 7.) facinus prope Æeam, secundum Dionysium Milesium 2. in Corcyra insula, secundum Antimachi Lyden prope Byzantium peractum est. (cf. Sch. Ap. 1153, 1217). Diodorus enarravit 4. 48. Æeten Argonautas in littore consecutum, certamine exorto, mortem occubuisse, Colchosque fugam cepisse. Tum Medeam vulneratos Argonautas medicamentis sanos fecisse. Cujus artis medendi mentio fit sæpius (cf. Theocrit 2. 15; Propert 2. 1, 73 1. 24; Aelian. nat. hist. 2. 14; Claudianus in Rufinum 1, 151; Eustath. ad Od. 2. 328, 1524, 1523. Sch. Il. 11. 740; etiam Ephyra propter Medæ artem veneficam πολυφαρμακος nominata esse dicitur.

Secundum Apollonium 3. hujus artis perita erat. Ad eam etiam fragmentum Sophoclis trag. ῥιζοτομ. pertinet (cf. Macrobian. Sat 5. 19, Senec. Med. 730 Plin. nat. hist. 2. 105, 35. 2, 37. 10 Strabo p. 45). Tum Apollonius pergit, Argonautas ab Alcinoō rege Phæacum, cujus sedes regia Drepane est, benigne exceptos esse. Deinde altera turba Colchorum ab Æete missorum adventat, qui postulatum ad regem deferunt, Medeam sibi reddendam esse. 4. 1012 Medea, demisso animo, ad pedes Arete reginæ se projicit, ejusque misericordiam commovet. Arete, conjugis consilio comperto: Medeam nondum a Jasone in matrimonium ductam altero die Colchis tradendam esse, nuptiis autem jam celebratis a Jasone non disjungendam, statim eum de hac re certiore facit. Quapropter, eadem nocte nuptiis celebratis 1200 mane Alcinoos decernit, eam a Jasone non esse disjungendam. Colchi, qui ad Æeten morte proposita reverti non audent, ab Alcinoō benigne excipiuntur. 1220 Medea et Jason ab eo præclara dona nuptialia, atque duodecim servas accipiunt.



In Orphicis 1294 et apud Apollodorum 1. 9, 25 Alcinoüs sedem habet in Corcyra insula. Etiam non regina sed Juno, virili forma accepta, Jasonem de regis consilio certiores facit. (cf. Hyg. 23) Diodorus nullam mentionem Phæacum fecit. Monumenta, quæ ab aliis interpretibus ad nuptias Medæ et Jasonis apud Alcinoüm relata sunt, ad hanc rem non referenda esse, jam supra demonstravi.

Herodotus 1. 2. tradit, Aetæ per Colchum præconem ab Argonautis postulanti, ut Medea redderetur, eos respondisse, se pro Ius raptu pœnas repetivisse. Hancobrem postea a Paride Helenam esse raptam, ut pro Medæ rapina pœnæ repeterentur. Tum secundum Pindarum, Medæ jussu, secundum Apollonium trium Libyæ nympharum mandato, Argonautæ navem a meridionali ora Africæ usque ad Tritonis lacum portant, ubi Euphæmus glebam a Tritone pro xenio accipit, atque Medea secundum Orizem (ad Lyc. 881) Tritoni poculum dat, oraculo addito, futurum esse, si Græcus homo poculo potitus sit, ut in eum imperium Africæ transferatur. In Orphicis 1347 hæc res uno verbo annotatur. Tum, ad Cretam insulam quum navis appellitur, Talus eos prohibet saxis jaculandis, quominus terram ingrediantur. Apollonius retulit, virum æneum fuisse, qui solus ex ænea ætate exstaret, a Jove Europæ custodem insulæ traditum, ter quotidie Cretam ebambulantem. Unam venam habuisse a capite usque ad calcem extensam dicitur. In Orphicis 1351 æneus gigas ter amplioris corporis ceteris hominibus appellatur. Apollodorus addit 1. 9, 26, venam clavo præclusam fuisse, deinde Vulcanum eum Minoi dedisse, denique a nonnullis esse Taurum nominatum. (cf. Plut. Thes. 19. Zenob. 5. 85 Plato Min. p. 320). Secundum Apollonium 1630 Medea incantamentis de nave in eum jactatis effecit, ut, calce vulnerata, sanguine profuso, mortem occumberet. Ceteri scriptores de hac re nihil retulerunt præter Apollodorum,



qui tres narrationes ex antiquioribus scriptis sumptas profert. Primum Medea eum veneno interfecisse, deinde ei promississe dicitur se immortalem sanguinem, mortali profuso, in venam instillaturam esse, clavo autem extracto, promissum non soluisse, denique traditur Pœas pater Philoctetæ, qui etiam ex numero Argonautarum erat, ejus calcem sagitta vulnerasse. Tum posteaquam a Creta profecti sunt, tempestate orta, Apollo insulam e mari tollit, ex hac re Anaphen nominatam. Deinde navi ad eam appulsa, dum viri sacrificia parant, Medea cum servis Phœacibus illos ludibrio insultasse, et ex hac re hic usus usque ad Apolloduri tempus in insula servatus esse dicitur. (cf. Apoll. 1, 9, 26. Orph. 1338, Ptol. Geogr. 49. ap. Photium bibl. ed. Becc. 141. b. 31). Denique in Orphicis 1363 traditur Orpheus secundum Circeæ mandatum ad Mæleam Absyrti parricidium expiasse.

Mors Tali pulcherrima pictura amphoræ maximæ ansis volutis illustratur (Ruvo. r. coll. Jatta. Neap. p. Bull. Neap. 3. taf. 5. 6. N. 51. Avellino, deinde Arch. Zeit. 1846 p. 314. taf. 44, 45 p. 198, supplement: 1848. taf. 24). Panofcæ interpretatio (1846 p. 314) claudicaret necesse erat, quoniam supplementum, quod postea ab Avellino publicatum est, non cognovit. Nunc facilius interpretari possumus, quia totam dispositionem picturæ uno tenore contemplari licet. Tota pictura in duas partes dividenda eat. In medio loco alterius partis sub arbore duo juveniles equites laureati chitonibus textura pictis caligisque induti manibus tenent virum nudum fusco colore grandibusque artibus. In superiore parte picturæ Neptunus laureatus, tridentem, atque Amphitrite stephane ornata, sceptrum manu tenente, adsunt. Ab altera parte stat mulier Phrygio vestimento mitraque induta, quæ manu arcam rotundam tenet. In inferiore parte mulier vestimento succincto



celerrime discedit. Inscriptionibus cognovimus juvenes equites esse Castorem Pollucemque virum nudum Talum, mulierem Phrygio habitu Medeam. Totus habitus Tali ejusmodi est, ut eum mortem occumbere facile intelligatur. Chitones texturis pictos fratres forsitan a sorore Helena acceperint, quam, narrat Homerus (Il. 3. 126), pugnas Græcorum cum Trojanis vestimento intexuisse. Vestimentum, quo Jason in altera parte picturæ indutus est, secundum Apollonium 1. 722 a Minerva accepit, in quo Cyclopes enses procudentes, deinde Zethus Amphionque Thebas ædificantes, tum Venus clipeum Martis ferens, tum pugna Teleboorum cum filiis Electryonis et certamen equestre Pelopis cum Oenomao, deinde Apollinis pugna cum Tityo, tandem Phrixus cum ariete colloquens depicti erant. Neptunus et Amphitrite significare videntur, rem prope mare gestam esse. Mulierem discedentem nonnulli Europam vel Pasiphaam, alii Peithonem appellaverunt. Ego pro certo habeo, Peithonem esse, quia mulier ejusdem habitus in vasculo Midice (cf. Millin G. M. 94. 385 Gerh. Progr. Ak. d. W. 1839) inscriptione ΠΕΙΘΩ illustratur. Ad hanc partem picturæ etiam navem referendam esse, quæ in actis archæologicis ita disposita est, ut ad alteram picturam spectare videatur, jam Agellino et Panofca intellexerunt. In nave sedent, inscriptionibus illustrati, filii Boreæ Zetes et Calais, et in scalis innixus est juvenis laureatus chlamyde indutus, hastisque armatus. Idem est habitus filiorum Boreæ, atque offendit, eos alis carere, quoniam in ceteris monumentis alati sunt. Propterea, quod navis appulsa est, mihi in mentem venit conjectura, pictorem illa re significare voluisse, navem in porto ventis non excitari. Juvenem in scalis innixum Agellino Jasonem appellavit, quod Medea (Apoll. 4. 1693) ejus adjumento in terram egressus sit. Sed hic locus nullius ponderis est, quod Medea secundum Apollonium in terram



Cretensem non exivit. Quapropter, quum ejus habitus levior sit, quam ut principis esse possit, atque alius vir eximii insignisque habitus in altera parte nullo modo referendus sit, nisi ad Jasonem, ego illum juvenem appello Argum. Is autem non est filius Jasonis, quemadmodum Panofka ex unica Ptolemæi (Heph. 2.) mentione conjecit, sed filius Phrixii, quem jam supra in aliis picturis invenimus. Trium juvenum oculi ad rem quandam conversi sunt, qua, animum eorum valde commotum esse, vultus significant. Illa autem res abest, nisi statuimus, hanc partem picturæ ad mortem Tali referendam esse, in quam oculi juvenum conversi sint. Accedit quod designatio navis tam accurate et subtiliter abscissa est, ut in hoc loco pictura terminetur, necesse sit. Etiam Neptuni et Amphitritæ adventus rei magis accommodatus est, si mare ipsum conspicitur.

In altera parte picturæ iterum invenimus, inscriptionibus illustratos, Castorem Pollucemque, sed nec equis vecti, nec chitonibus textura pictis, verum chlænis petasisque induti hastisque armati sunt. Mulier alata chitone induta, quæ manibus ænochoam conchamque tenet, per auras fertur. Cum fratribus colloquitur mulier, chitone longo induta, manu sceptrum tenente, cujus supra caput mulier alata exiguæ speciei chitone induta per auras fertur. Prope illam mulier laureata longo chitone induta, manu concham tenente, cum juvene laureato colloquitur, qui chitone texturis picto petasoque indutas hastisque armatus est. Capita trium hominum magnaque pars mulieris alatæ exiguæ a restauratore addita esse dicuntur. Forsitan antea, sicut ceteræ figuræ, inscriptionibus illustratæ fuerint. Archetypi reliquæ sunt serpentes in chitone mulieris sceptrum tenentis. Quamobrem Panofka ingeniose conjecit, eam esse Minervam, alteramque mulierem Venerem cum Jasone colloquentem. Totam picturam ita explicavit, ut uno tenore disposita sit,



atque Medæ arte magica Talus in brachiis Castoris Pollucisque Minervæ adjumento coram Venere et Jasone, tribusque Argonautis mortem occubuerit.

Sed hæc interpretatio rejicienda erat, postquam supplementum picturæ publicatum fuit. Quocirca Avellino in duas partes dividendam esse picturam constituit. Eam partem, in qua Talus mortem occumbit eodem modo, quo Panofka explicavit, in altera parte mulierem sceptrum tenentem, a Panofka Minervam nominatam, Medeam, alteram cum Jasone colloquentem, a Panofka Venerem nominatam, Circen esse interpretatus est, quæ Jasonem et Medeam Castorem Pollucemque, opera utriusque Teletæ vel Nicæ usa, parricidio expiaret. Sed hæc explicatio rejicienda est, primum, quod Medea, quæ in altera parte Phrygio habitu picta est, hic Græco vestitu amicta atque serpentibus sceptroque ornata est, deinde quia intelligi nequit, cur Medea cum fratribus, qui omnino primas partes agere videntur, colloquatur, atque Circæ species omni gravitate ac momento careat. Quapropter potius Panofkæ interpretationem sequor, quamvis aliqua ex parte immutaverim.

In utraque parte picturæ Castorem Pollucemque ita præminere intelligimus, ut insitari nequeamus, hanc picturam ab artifice factam esse, ut res ab illis gestæ illustrarentur. Talum per eos mortem occubuisse, nullus scriptor tradidit, sed ex duabus cœlaturis in speculis Tuscis apparet. In altero speculo (Gerh. 1. 58) cum nudo viro, qui inscriptione caret, duo juvenes pugnant inscriptionibus *CASTORU, POLLUCE* illustrati, alter manibus eum tenet, alter gladio stricto se in eum irrumpit (Cab. d. med. Par. cf. Cab. Dur. 1960). In altero speculo (Gerh. 1, 56. Micali stor. taf. 46, 1) iisdem inscriptionibus illustrati, ambo juvenes virum manibus tenent, inscriptione *CASTORU* illustratum. Panofka



demonstravit hæc nomina Tusco sermone e Græcis nominibus Castoris Pollucis Chalcæi i. e. cænei viri, transformata esse, et sententiam rejecit (cf. Gerh. Sp. 1. 56. 1. 58. Cab. Dur. 1960), tres Cabiros in speculis esse fictos. Præterea adsunt 1. 56 Minerva sedens et Venus, tusca inscriptione ΤΥΡΑΝ illustrata, chitone induta, capite cecryphalo tecto, ante ejus pedes arca posita, quam aperuit. Denique commemorandi sunt complurea nummi (Mus. Berol.; Combe Mus. Hunt. taf. 43, 3.; Mionnet suppl. 4. 231. p. 232, 233. p. 332; Pellerin rec. Pl. C. f. 67; Cavdoni monet. di Festo Ann. Inst. 7. p. 154 ff.) in quibus Talus alatus saxa jaculatur.

Quodsi hæc monumenta cum narratione Apollonii coniparamus, Talum quotidie ter insulam obambulasse, atque saxis jaculandis Argonautas prohibuisse, quominus in terram egrederentur (cf. nummos) facile in mentem nobis venit conjectura, certamine exorto, Castorem Pollucemque, quorum celeritas insignis erat, equis vectos Taluru esse consecutos. Hæc res in utroque speculo et altera pictura amphoræ expressa est. Gladio fratrum mortem occumbit in speculo 1, 58, in altero 1, 56 adjumento Minervæ et Veneris, id amphora arte magica Medææ. Res quæ in amphora in duabus picturis dispæitæ sunt, et mors Tali, et conventus fratrum cum Deabus Jasoneque, in speculo 1. 56. in unum locum contractæ sunt, de qua re postea copiosius dicam.

Quomodo Talus interfectus sit, ex speculo 1, 56. et amphoræ pictura intelligi nequit. Ex designatione in actis archæologicis Tali genu vulneratum esse videtur, verum, quum designationem (Bull. Neap.) comparaverim, apparet, illud falso depictum esse. Medeam autem arte magica effecisse, ut aliquo modo mortem oppeteret, partim apparet, quod arcam herbariam manu tenet, partim quia Peitho



discedit. Ejus vi factum esse videtur, ut Medea Talo persuaderet, ut sanguis profunderetur. Re peracta, Dea discedit. In speculo 1. 56 Venus herbis magicis utitur.

Denique explicandum est, quomodo altera pictura amphoræ et speculum 1, 56 cum altera pictura conjungenda sint. Panofcæ interpretationem secutus mulieres cum fratribus et Jasone colloquentes Minervam et Venerem appellavi, partim quod in speculo fictæ sunt, partim quod Pausanias 3. 24. 5 tradidit, Castorem Pollucemque Colchide reversos Minervæ Asiæ templum dedicasse.

Quapropter quum ex speculi cælatura et Pausaniæ narratione appareat, fratres inprimis a Minerva et Venere esse protectos, totam picturam ita explico. In altera parte Talus a Castore Polluceque devictus, Medeæ arte magica mortem occumbit, in altera fratres præmia victoriæ a Talo reportatæ a Minerva et Venere et Jasone duce accipiunt. Utraque Telete vel Nice sacrificia solemnia parat. Jason cum Venere colloquitur, quod amorem Medeæ protegit. Concha quam manu tenet, ei accommodata est, quoniam e mari oriunda est. Jam supra dixi, has picturas speculo Tusco in unum locum esse contrarias. Nam in amphora in altera parte mors Tali, in altera Deæ adjutrices depictæ sunt, in speculo Talus mortem coram Deabus adjutricibus occumbit. Una persona Veneris (turan) adjutricis et magæ in amphora dividitur in Medeam magam et Venerem adjutricem.

Jam Panofca animadvertit accuratam dispositionem picturæ. Postquam supplementum additum est, ea immutata quidem sed nequaquam extincta est.

Bene sibi respondent eædem figuræ Castoris Pollucisque, in medio tribus numinibus separatæ, deinde Medea adjutrix Minervæ patronæ fratrum, denique



Argonautæ navi innixi Jasoni duci Venerique patronæ.



4 Cap. 4. — De rebus a Medea apud Peliam gestis.

Res a Medea post Argonautarum reditam gestas minus accurate cognitae habemus, quia antiquiores epici poetae et Pindarus atque Apollonius Orphicaque perpaucis verbis eas annotant. Secundum Hesiodum (th. 997) Jason, rebus jussu Peliae peractis, in Iolcum patriam reversus, „ποιμὴν λαῶν“ imperium accepisse atque Medeam in matrimonium duxisse dicitur. Etiam apud Plautum (Pseud. cf. Plin. nat. hist. 8. 40) ditissimus rex nominatur. De Pelia Hesiodus nihil aliud, nisi ejus insolentiam superbiamque commemoravit, sed jam Pindarus Medeam Πελίαο φόνον nominavit, et Apollonius (3. 1135. 4. 243) Euripides (Med. 486, 504 Sen. Med. 133, 475) paucis verbis annotant, Medeam Peliae interitum parasse. Copiosissime de Peliae exitu Diodorus tradidit, qui de Argonautarum reditu fere nihil retulit. Pelias 4. 50, Aesone vi coacto, ut ipse cruore bovis bibendo mortem oppeteret, Jasonis fratrem Promachum interemit, mater ejus autem ad aram domesticam profuga, Peliam exsecrata, gladio sibi voluntariam mortem conscivit. Ex Apollodoro 1. 9, 27 laqueo ipsa se strangulavit. Interea Jason praeter Peliae opinionem reversus in patriam cum Argonautis habet deliberationem, quomodo a Pelia poenae repetendae sint, quum res propter copiarum exiguitatem per vim geri nequeat. Tum Medea consilium cepit, Peliae dolo occidendi, re autem peracta, sociis die fumo, noctu vero flammis signi dandi. Deinde (Diod. 4. 51) forma senis mulieris accepta, vestimento sacerdotis Dianae induta, simulacrum Deae manu tenente, in qua herbas magicas posuerat, ad aedes Peliae, populo eam admirante et venerante, se contulit. Ad hanc rem fragmentum Euripidis



tragoediae quae inscripta est *Peliades* (Sch. Eur. Med. 688) *Μήδεια* πρὸς μὲν δώμασι τυραννικοῖς atque apud Ovidium (*Metamorph.* 7. 298) verba: *Pelice*que ad limina supplex confugit, pertinent. *Pelice* ejusque filiabus *Alcesti*, *Amphinomae*, *Eradnae* narrat, se draconibus per auras esse vectam, ut optimum regem juvenem redderet. Tum, ut *Pelias* fiduciam in se poneret, ipsa formam juvenilem accepit, atque decrepitum arietem recoquendo in magicis herbis in agrum mutavit, iisque rebus aliisque machinationibus *Pelice* filiabus persuasit, ut patrem noctu e lecto excitarent, corporisque dissecta membra in cortina aenea recoquerent. *Alcestis* autem a facinore abhorrnisse dicitur. Sed dum filiae pendent expectatione, ut pater juvenili habitu e cortina egrediatur, *Medea* simulans, se propter venerationem *Dianae* facies incendere oportere et solemnia carmina eloqui, *Argonautas* flammis certiores factos advocat, qui urbem aedesque expugnant. Ad hanc rem pertinet tragoedia *Sophoclis*, quae *ῥιζοτόμοι* inscripta est, cujus fragmenta apud *Macrobium* (*Sat.* 5. 19. Sch. Ap. 3. 1213) exstant. Fere eodem modo brevissime retulerunt: *Ovidius* (*Met.* 7. 350. *Anth.* 11. 256. *Lactant.* *Plac.* 7. 4) *Pausanias* 8. 11, 3. *Trizetzes* (ad *Lyc.* 175) *Hyginus* 24. *Apollodorus* 1. 9, 27 filiae ab *Apollodoro* 1, 9, 10 nominantur: *Disidice* *Pelopiam* *Hippothoe* *Alcestis*. *Hyginus* 24 appellat eas *Alcestim*, *Pelopiam*, *Medusam*, *Isidocam*, *Hippothoam*. *Pausanias* 8. 11, 3 annotat, nullum poetam earum nomina tradidisse, sed pictorem *Miconem* signa earum inscriptionibus „*Asteropaea*, *Antinae*“ illustrasse. *Diodorus* 4. 52 pergit, filias *Pelice* propter patris mortem desperatas voluntariam mortem oppetere voluisse, *Jasonem* autem eas consolatum demonstravisse, omni culpa eas vacasse. Tum 53 *Jason*, concione populi convocata, demonstravit, res ita gerendas fuisse, ut poenae a *Pelia* propter facinora repeterentur, deinde imperium



Acasto Pelicæ filio tradidit, Alcestim Admeto, Amphinomam Andraemoni Eriadnam Canæ in matrimonium collocavit. Ipse cum Medea, postquam Argo navis in Isthmo Neptuno dedicata est, atque Argonautæ, Hercule auctore, Olympiacos ludos constituerunt, Corinthum migravit. (cf. Apoll. 1, 9, 27) Hyginus 24 et Pausanias 8. 11. tradiderunt, Pelicæ filias in Peloponnesum effugisse earumque sepulcra Pausanias ad Mantineam conspexit. Secundum Apollodorum 1. 9, 28, 3. 13, 2) Acastus Medeam et Jasonem Tolco expulit, qui Corinthum migrant atque memoriam patris ludis funebribus celebravit. Eumelus apud Pausaniam 2. 3, 10 retulit, Buni stirpe, cui Aetes imperium tradiderat (cf. Schol. Pind. Ol. 13. 74) extincta, a Corinthiis Medeam Tolco arcessitam esse, ut hereditatem patris adiret, atque ab ea et Jasone imperium susceptum esse. Ad hanc rem pertinet fragmentum Simonidis (cf. Eur. Med. Sch. 9, 20) Hesiodus de hac re nihil tradidit. (cf. Ovid. Met. 8. 306. 11. 409. Fast. 2. 40. Her. 13. Photias bibl. ed. Becc. p. 533, 30. Eur. Med. 9, 551. Sen. Med. 256, 521, 526. Sch. Eur. Med. 30, 76). Plane ab ceteris scriptoribus discrepat fragmentum noston. (Hyp. Eur. Med. cf. Ovid. Met. 7. 159—297. Lact. Plac. 7, 2, 3. 1. Myth. ed. Bode 188. 2. Myth. 137, 138). Nam Medea et Aesonem et Jasonem recoguendo juvenes reddidisse dicitur. Nutrices Bacchi ab ea recoctas esse jam Aeschylas tradiderat. (cf. Pherecyd. ed. Sturz p. 187. Simonides fr. 178 ed. Gaisf. Sch. Arist. equ. 1318. Tzet. ad Lyc. 1315).

Quomodo Palæphatus 44 et Diodorus 4. 51. ff. eas res explicare quæsierint, ad hanc rem non pertinet, quod in hac parte libri fabulam Medæ critica ratione non tractamus.

Reditus Jasonis et Medæ ad Peliam præclara pictura vasculi illustra=



tur. (cf. *Millingen peintur. d. vas. div. coll. 7*) In media parte sedet in solio, anaglypho ornato, vir barbatus regio vestimento et cingulo transversario ornatus, sceptrum manu tenente, pedibus in scabello positus. Cum eo colloquitur juvenis chlamyde petasoque instructus, hastaque armatus, vellus manu tenente. Prope eum stat mulier Phrygio vestimento mitraque induta, manibus supra pectus junctis. Ab altera parte mulier longo chitone induta, sellam adportat. In superiore parte tripus in columna tænicæque conspiciuntur. Alata Nike per auras fertur, manu tænias coronamque tenente. Prope eam sedet juvenis chlamyde petasoque instructus, altera manu caduceum, altera pateram tenente. *Millingen* tradidit, hanc picturam primum ita explicatam esse, ut rex Aetes esset, juvenis Phrixus, qui ei aureum vellus offerret. Mulierem esse Chalciope, quam Aetes Phrixo in matrimonium collocaret, alteram mulierem esse servam sellam adportantem, ut hospes consideret, Victoriæ advolasse, quum Phrixus omnes labores feliciter pertulerit, et Mercurium adesse, interpretes conjecit, quod sacrificio arietis præesset, denique tripodem spectare ad cultum Hælii.

Hæc interpretatio rejicienda est partim quod Chalciope, quum etiam tunc adventavisse Phrixum et petaso et sella adportata liqueat, non juxta Phrixum, quocum tunc nulla consuetudine conjuncta erat, sed prope patrem disponeuda esset, partim quia eodem Phrygio vestimento, quo filia amicta est, etiam pater et serva induta sit necesse est. Tripodem non ad cultum Hælii pertinere, sed significare vasculum esse donum votivum, non amplius demonstrare opus est.

Alteram interpretationem profert *Millingen*, mulierem esse Medeam et juvenem Jasonem, qui dracone devicto, vellus ad Aeten reportet. Verum quum etiam tunc Græcum vestimentum regia et servæ, quia filia Phrygio habitu est,



offendat, atque ea fabula, Jasonem vellus ad Aeeten reportasse, deinde, rege concedente, Medeam in matrimonium duxisse, a ceteris scriptoribus et monumentis discrepet, etiam hac explicatione rejecta, Odofredi Myelleri sententiam secutus, regem Peliam appello, ad quem Jason cum Medea reversus, aureum vellus reportat. Mulier, quæ sellam fert, forsitan Alcestis filia Pelicæ sit. Victoria ad Jasonis reditum magis accommodata est, quam ad Phrixi adventum. Nam hic solummodo periculosum iter fecerat, ille maximam victoriam reportavit. Mercurius adest, quia ab eo Phrixo aries missus erat, cujus vellus Jason reportat. Odofredas Myeller et Birch arbitratii sunt, tripodem pertinere ad recoctionem Pelicæ, sed jam supradixi, eum significare, vasculum esse donum votivum.

Ab Diodori narratione hæc pictura abhorret. Quocirca statuendum est, aut hoc monumentum ex cogitatione pictoris originem trahere, aut eum poetæ carmen extinctum esse imitatum. Vultus Pelicæ significare videtur, animum ejus vel admiratione vel ira commotum esse. Itaque, cum benigne eum excipiat, statuendum est, eum simulare, Jasonis reditum esse gratum jucundumque.

Narrationi Diodori et fragmento tragædiæ, quæ Peliades inscribitur, 1. respondet interior pars cylicis Musei Gregoriani (r. Mus. Gr. 1. 82, 1. Arch. Zeit. 1846 taf. 40 p. 250). Ante fores domesticas sedet senex barbatus peplo indutas, manu sceptrum tenente. Cum eo colloquitur mulier longo chitone induta, capite velamine tecto, diademateque ornato. Senem appello Peliam, ad quem sedentem ante fores Medea se contulit simulans, se sacerdotem Dianæ esse, atque venisse, ut regem optimum juvenem redderet. Quomodo res porro gesta sit, 2. conspicimus ex pictura stamni (r. Gerh. Auserl. Vasb. 3. 157 de Witte p. 72) senex sedet longe chitone indutus, manu sceptrum tenente. Cum eo colloquitur mulier chitone



amicta, *cujus vultus et gestus significat, senem ab ea incitari. Ab altera parte colloquuntur duæ mulieres chitonibus indutæ. Senem Peliam appello, cui Medea coram filiabus persuadet, ne ab recoctione abhorreat.*

*Recoctio arietis in quatuor monumentis depicta est. In amphora 3. (n. pr. Can. Gerh. Auserl. Vsb. 157) sedet Pelias canis capillis ac barba, manu sceptrum tenente. Prope eum stat Medea calathæ ornata, manu sublata. Ab altera parte stant duæ filiae Pelicæ. Omnium oculi conversi sunt in arietem recoctum prosilientem e cortina, quæ in tripode posita est. 4. In stamno (r. Gerh. Auserl. Vb. 3. 157) *cujus alteram picturam jam supra 2 contemplati sumus, oculi duarum Pelicæ filiarum in arietem conversi sunt e cortina prosilientem. Tertia mulier adest, manu sceptrum tenente. Medeam eam appello. Sceptrum ad ejus magicam artem pertinere videtur. 5. In stamno musei Berolinensis (cf. Arch. Zeit. 1846 p. 370. r. Volc.) duæ mulieres, quarum capita velaminibus operta sunt, oculos converterunt in arietem decrepitum, qui in cortina recoquitur. In hac igitur pictura aries nondum recoctus est, in coteris vasculis recoctio jam peracta erat. Altera mulier gladium manu fert, altera forcipem vel hamum tenet, ut ignis incitetur. Cujusmodi instrumenta sæpenumero inventa atque tormenta nominata sunt. Cujusmodi usus eorum fuerit, ex hac pictura facile intelligere possumus. Mulieres filias Pelicæ esse, Gerhard putavit, verum quum Medea, ubi aries recoquitur, adsit necesse sit, mulierem, quæ gladium manu fert, Medeam, quod primas partes agit, appello, alteram filiam Pelicæ. Offendere nequit, unam filiam adesse, quoniam de eorum numero non modo scriptores sed etiam monumenta inter se discrepant. 6. In altera pictura exteriori cyclicis (Mys. Greg. 1, 82, 1 Arch. Z. 1846 taf. 40) *cujus interiorem picturam supra contemplati sumus 1,***



mulier longo chitone induta arietem ducit, cornu ejus manu tenente, duæ mulieres chitonibus amictæ arcas tenent, tertia altera manu pateram fert, altera admonendi causa sublata est. Illam, quæ primas partes agit, Medeam appello, ceteras filias Pelicæ. Ea, quæ sorores admonet, Alcestis esse videtur, quam Diodoros a facinore abhorruisse tradidit. Quomodo res porro gesta sit, ex duobus monumentis conspiciamus. 7. In præclaro anaglypho marmoreo (pal. Malthes. acad. fr. Bött. Amalth. 1. 161. Besch. d. St. Rom 3. 3. p. 184) mulier longo chitone induta cortinam collocat. Prope eam stat altera mulier longo chitone induta, altera manu, qua gladium tenet, ad caput sublata, altera vaginam tenente. Vultus ejus significat, animum valde esse commotum. Ab altera parte stat mulier Phrygio vestimento mitraque induta, manu arcam rotundam tenente. Propter Phrygium habitum et arcam apparet, eam esse Medeam, quæ filiabus Pelicæ persuasit, ut patris recoquendi causa cortinam extruerent. Altera filia non amplius cessat, altera dubitatione cruciatur. Simili modo 8. hæc res in vasculo depicta est. (cf. Tischbein Vasgm. 1. 7; Bött. Amalth. 161; Millin G. M. 116. 425). Mulier longo chitone amicta, gladio stricto, duas mulieres incitat, quarum altera effugit, altera, manu pateram tenente, vultu et sublato brachio significat, ut dubitationibus crucietur. Quodsi hanc picturam cum anaglypho comparamus, facile apparet, mulierem gladio stricto Medeam esse, quæ Pelicæ filiabus persuadere studet, ut patrem recoquant. In anaglypho alteri persuasum est, altera cessat, in pictura altera cessat, altera a re gerenda abhorret. Exitus rei gestæ 9. altera exteriori pictura cylicis (Mus. Gr. 1, 82, 1 Arch. Z. 1846 taf. 40) illustrator. Mulier longo chitone induta senem, manu sceptrum tenente, de sella excitat. Prope cortinam stat mulier, stephane ornata, gladio stricto, quæ alteram vehementer incitat. Ab altera parte stat



tertia mulier, manu sublata, oculis in cortinam conversis. Senem Peliam esse, non infitiandum est. Tertiam mulierem, quam Gerhard Medeam appellavit, a re gerenda abstinenter atque gavisam, poenas a Pelia repeti, ego arbitror illam filiam Peliae esse, quae in anaglypho et pictura cessat. Nam totus ejus habitus exilior est, quam ut Medea esse possit. Mulierem patrem de Sella excitantem, puto, esse illam filiam, quae in anaglypho cortinam collocat, et in amphora Mus. Ber. forcipem tenet. Medeam autem illam mulierem appello, stephane ornatam, quae gladio stricto expectatione pendet, Peliam mortem occumbere. Etenim primum ejus habitus ceteris monumentis respondet, deinde primas partes agit, quas eam in hac re egisse, Diodorus tradidit. In altera exteriori pictura cyclicis tres filias depictas esse, ita explicandum est, ut Alcestis quae ibi a facinore dehortatur, discesserit, ne rem, a qua abhorreret, oculis conspiceret.

Illa fabula, Jasonem a Medea esse recoctum, quae a plerisque scriptoribus discrepat, duabus picturis in vasculis illustratur. 10. In hydria (Mus. Brit. publ. Class. Mus. 10., 417. Birch cf. Gerh. Auserl. Vb. ad taf. 157. Arch. Z. 1846 287) prope cortinam, ex qua agnus prosilit, stat mulier, manu arcam rotundam tenente, inscriptione ΑΙΔΗΜ (μηδία) illustrata. Ab altera parte senex barbatus manum tendit ad cortinam, altera sceptrum tenente. Cujus vultus, animum admiratione esse commotum, significat. Inscriptione ΙΑΣΩΝ illustratur. 11. In altero vasculo (mus. Brit. publ. Birch. de Witte 1521 c. cat. pr. Can.) res eodem modo depicta est, excepto viro barbato, qui genibus nixus flammam excitat. Non dubitari potest, quin Jason sit, cujus recoquendi causa Medea res magicas paravit, atque ut uxori fidem haberet, arietem recoxit. 12. Forsitan ad recoctionem Peliae spectet pictura vasculi (n. Gerh. Mapp.), in qua duae mulieres chitonibus indutae, capite



cecrpyphalo tecto, pistillis in mortario herbas terunt, cui picturae fragmentum Sophoclis ex tragœdia, quæ ριζοτόμοι inscribitur (cf. Macrob. Sat. 5. 19) et anaglypnum in arca Cypseli a Pausania 5. 18. descriptum: „δύο ἄλλας γυναῖκας, ἐς ὀλμούς καθικνουμένας ὑπέροις φάρμακα εἰδέναι σφᾶς νομίζουσιν, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐδὲν ἐς αὐτὰς ἐστὶν ἐπίγραμμα,“ plane respondent. Pausanias ignorasse videtur, quomodo hoc explicandum sit.

Forsitan Medea, simili modo, quo in stamno (Mus. Ber. r. Arch. Zeit. 1846 p. 370), depicta sit cum una filia Pelicæ herbas terens, quibus pater recoquatur.

Præterea comparanda est descriptio alius anaglyphi in arca Cypseli apud Pausaniam 5. 17, 4, in quo ludi funebres ficti erant, quibus Acastus mortem patris celebravit. Trium filiarum Pelicæ, quæ in eo fictæ erant, Alcestis sola inscriptione illustrata fuit. Præterea ludi funebres Pelicæ illustrantur pictura vasculi et speculo Tusco, quæ exstant. (cf. Gerh. Asl. Vsb. 3. 177 Mus. Greg. 1351) cf. Paus. 3. 18, 9 ubi, hos ludos in throno Amyclæo fictos esse, narrat.

Gerh. Etr. Spiegb. 2. 224. Em. Braun Bull. 1837. p. 213). Deinde signa filiarum duarum Pelicæ commemoranda sunt, quæ Pausanias 8. 11, 3 protulit, inscriptionibus Asteropæa et Antinoë illustrata. Denique Pelicæ effigiem profero a Polygnoto in Lesche Delphica pictam, quam Pausanias 10. 30, 3 descripsit.



5 Cap. 5. — De rebus a Medea Corinthi gestis.

De rebus a Medea Corinthi gestis Hesiodus et Pindarus nihil retulerunt, easque Simonides uno verbo annotat. Itaque narrationem nostram a tragoedia Euripidis, quæ Medea inscribitur, originem trahere oportet. Jason, quem cum uxore decem annos Corinthi esse commoratum, Apollodorus tradidit, divortio cum Medea facto, Glaucen filiam Creontis regis Corinthii in matrimonium ducere vult. Anaxicrates (Sch. Eur. Med. 19) Apollodorus, Diodorus, Pausanias Hyginus eam eodem nomine appellant. Clitodemus (Sch. Med. 19) et Seneca Creusam eam nominaverunt. Jasonem in scenam introduxit Euripides 560 divortii causam afferentem hanc: se, filia regis in matrimonium ducta, rebus illorum filiorum, quos Medea ei peperit, melius consulere posse. Seneca 524 et Diodorus 4. 54. retulerunt, Jasonem fuisse pertæsum Medæ.

Medea a Creonte, qui ejus iram pertimescit, jussa exsulatum ire, unius a rege concessi diei spatium (Eur. 270–355. Sen. 179–300) utitur, ut ab Jasone pœnas repetat. Consiliis arcis flammis delendæ 378 vel inimicorum gladio necandorum 379 refutatis, post Hecatæ invocationem 395 consilium capit, primum Glaucæ occidendæ, deinde filiorum ipsius necandorum, ut Jason et uxore et liberis privetur. Post longum colloquium (Eur. 446–626) opprobriis plenum quum Jason discesserit, servam fidelissimam 820 mittit, ut eum revocet et a revocato simulans, animum esse placatum, petit, ut Glaucæ persuadeat, ne liberi Corintho expellantur. Tum iis stephanen vestimentum veneno delibutum tradit, quibus sponsa ejus facilius



placetur. Pueri a Jasone ad Glaucen ducuntur. (cf. Sen. 431–560; Libanius ethop. p. 1038 ed. Reisc.; Ovid. 12. epist; Virg. Georgic. 126–130). Apud Senecam 845 pueri a paedagogo ad Glaucen ducuntur.

Interea Rex Athenarum rex postquam Apollinem consuluit, quomodo prolem acciperet, oraculo edito 679 (cf. Gr. Anth. ἀσκοῦ τὸν προὔχοντα ποδαιόνα, φίλτατε λαῶν, μη λῦσαι, πρὶν γουνὸν Ἀθηναίων ἀφικέσθαι.) ejusque explicandi causa ad Pittheum regem Træzenium profecturus in Medæa domo deversatus est. In Neophronis Medea (Sch. Eur. Med. 666) Rex ad eam ipsam profectus est, ut oraculum explicaret. Seneca eum in scenam non introduxit. Apud Euripidem Rex, postquam Medea, se arte magica efficere posse, ut prolem acciperet, affirmavit, ei pollicetur, se eam Athenis benigne hospitio excipere velle. Rex posteaquam profectus est, nuntius 1120–1123 Medeam certiolem facit, Glaucen dona a pueris benigne accepisse, acceptis autem indutam, veneno in corpore calefacto, flammarum vi cum patre auxilio aggresso summis doloribus esse concrematam. Seneca 880–885 tradidit, etiam ædes conflagrassent. Dydimus (Sch. Eur. Med. 273) Creontem veneno Medæ mortem occubuisse retulit. (cf. Apollod. 1. 9, 28. Hygin 25 1. Myth. ed. Tod. 25. 2. 138. Athenæus 13. 556. Philostr. epist. 38. Apulej. Metam. 1. 10. Horat. epod. 3. 9–15 r. 61. Plin. 25. 3. Anthol. 11. 411).

Pausanias 2. 3, 6 addidit, Glaucen se in fontem proripuisse, ut flammæ exstinguerentur, eumque ab ea esse nominatum. Diodorus complures narrationes 4. 54 protulit. Partim Euripidem secutus est, partim alios deperditos libros. Nam retulit, Medeam, mutata specie, in arcem arcano se contulisse, eamque magica herba (ῥιζίον) inflammasse, ut Creon et Glaucen mortem occubuerint. Jason



autem fugam cepisse dicitur. Sed ad Euripidis tragœdiam redeamus. *Medea* post longam animi contentionem 1019–1080 *Sen.* 893–971) postquam bis a facinore abstinuit 1044. οὐκ ἂν δυναίμην χαιρέτω βουλευματα τὰ πρόσθεν atque 1055 χεῖρα οὐ διαφθερῶ, denique autem mortem puerorum anteponendam esse vitæ seroitute oppressæ 1060 intellexit: οὔτοι ποτ' ἔσται τοῦθ', ὅπως ἐχθροῖς ἐγὼ παῖδας παρήσω τοὺς ἐμούς καθυβρίσαι pueros post scenam interficit 1271 (cf. *Hor. art. poet.* 182). Apud *Senecam* 978 eos in tecto interimit. Apud *Neophronem* (*Stob.* 20. 378) res in scena gesta esse dicitur. *Carcinus* eam (*Arist. rhet.* 2. 23) iudices docentem in scenam introduxisse traditur, se liberos non interfecisse.

Tum *Jason* (*Eur.* 1293) cum multis comitibus 1315 aduolat, ut a *Medea* pœnas repetat. Hæc autem currum draconibus vectum, quem *Helius* arvis ei misit, conscendit, de eoque *Jasonem* docuit, se, *Glauce* (*Eur.* 1321 *Sen.* 1022) occisa, etiam pueros interfecisse, ut ab eo acerbissimas pœnas repeteret, quia filiis orbatus in solitaria senectute omni consolatione careret 1396. Se autem pueros in templo *Iunonis Aercæ* sepulturam, iisque sacra piacularia facturam, deinde ad *Aegeum* se collaturam esse. Apud *Senecam* 997, 1024 concedit *Jasoni* consolationem sepulturæ, et ipsa in cœlum draconibus fertur. Apud *Neophronem* (*Sch. Eur. Med.* 1387) *Jasoni* vaticinata est, fore ut laqueo mortem oppeteret. Etiam *Diodorus* 4. 55 tradidit, voluntariam mortem eum occubuisse. *Carcinus* (cf. *Arist. Rhet.* 2, 23) et *Hyginus* 25 tradiderunt, *Jasonem* a *Medea* esse occisam. Copiosius de hac re *Staphylus Naucratis* retulit. (*Hyp. Eur. Med.*) *Medea* enim *Jasoni* persuasisse dicitur, ut sub puppi *Argus* navis, quam dissolutum iri illa cognovit, dormiret, navi autem collapsa, *Jason* obtruncatus esse traditur.

Mythographi plane a poetis abhorrent. *Apollodorus* enim 1. 9, 28 tradidit,



Medeam præter illos ab ea interfectos filios, quos Mermerum et Pheretem nominat, (cf. Paus. 2. 3, 9, ubi in Naupacticis eadem nomina commemorantur; Sch. Od. 1. 259; fragm. Apollod. Heyne p. 429, ubi Mermerus filius Pheretis neposque Jasonis appellatur) Jasoni complures filios peperisse. Illis, qui jam puerili ætate fuissent, interfectis, infantes, pergit, eam in templo Junonis posuisse ibique a Corinthiis eos lapidibus esse coopertos. Pausanias tradidit, etiam Mermerum et Pheretem a Corinthiis occisos esse, propterea, quod Glaucae dona tulissent, quibus mortem occubisset. Idem retulit, propter hoc facinus Deorum ira commota, infantes Corinthios pestilentia perivisse, oraculo autem accepto, sacra piacularia esse instituta (cf. Philostr. Her. 19, 14. Parmenisc. Creophyl. Sch. Med. 273) Diodorus 4. 54. filios appellat Thessalum Alcimenenque et Visandrum infantem. Utroque fratre interfecto, Thessalus matrem effugisse dicitur. Tum Corinthiis, qui post Jasonis mortem Apollinem consuluerunt, Pythia respondit: filios occisos in templo Junonis Acrææ sepeliendos heroumque instar colendos esse. Thessalus autem a Corinthiis educatus post Acasti mortem imperium Tolci accepit, populusque ab eo nomen Thessalorum adeptus est. Cinaethon filium Jasonis Medum appellavit filiamque Eriopim commemoravit (Paus. 2. 3, 9) Hellanicus filium Polyxenum nominavit (Paus. 2. 3, 8). De Medo, quem Jasoni Medea Tolci peperit, et Chiron in Pelio monte educavit jam Hesiodus (th. 1000–1003) mentionem fecit, qui ceteras fabulas ignorasse videtur. Eumelus, quem, jam supra dixi, tradidisse, Medeam et Jasonem imperium a Corinthiis accepisse, pergit (Paus. 2. 3, 11), Medeam omnes liberos, quos peperisset, in templo Junonis collocasse, spe incitatam, fore ut immortales fierent. Spe autem ad irritum redacta, Jasonem iratum divorcium cum uxore fecisse atque Tolcum



reversum esse. Tum (cf. Pind. Nem. 3. 33, 4. 55, 5. 26; 2. 8. 28. Hesiod. sch. Nem. 4. 88. Pherecyd. sch. Nem. 4. 58) Jason auxilio Pelei et Castoris Pollucisque Tolcum expugnat, ut Peleus ab Acasto pœnas repetat. Secundum Naupactica (Paus. 2, 3. 9) autem in Corcyram insulam migravit, ubi Mermerus filius major natu venans a leœna laceratur. Secundum scholiastam (Od. 1. 259) migravit in Ephyrā in Thesprotia, ubi Pheres in imperium succedit, cujus filius est Mermerus neposque Ius. Medeā autem, Theopompus (sch. Pind. Ol. 13. 74) tradidit a Sisypho in matrimonium ductam esse, atque Corinthi sacrificiis precibusque Cereri Lemniisque nymphis oblatis effecisse, ut fames inopiaque frugum desineret. Etiam sacra Junoni, et Veneri templum dedicasse dicitur (cf. Arsenius p. 24; Suid. s. v. αἰξ; Plut. d. Her. malign. 39). Secundum Eumelum (Paus. 2. 3. 11), imperio in Sisyphum translato, Medea Corintho discessisse dicitur. Contra Seneca 747 Medeā in scenam introducit jam ejus pœnas ad inferos commemorantem. Ad ejus parricidium multa scripta pertinent. Lycophron eam appellat γυνωτοφόντιν καὶ τέκνων ἀλάστορα (cf. Gr. Anth. 9. 95, 345, atque illud carmen præclarum de hirundine 346; 12. 2. Theophrastum Simocattam in epistolis; Dionem Prusæum in oratione περὶ ἀπιστίας; Libanium ethop. ed. Reisc. p. 1000; Virg. eclog. 8, 47; Hor. art. poet. 123; Juv. 6. 643; Aelian. hist. anim. 1, 54, 7. 15).

Res a Medea Corinthi gestæ plurimis monumentis illustrantur. Jam supra dixi, in illo sacrophago, (Clarac. pl. 199) in quo Jason boves aratro adjungit, nuptias Medæ et Jasonis non esse fictas, non tam propterea, quod ex hoc monumento appareat, quam in aliis a Begero et Winkelmanno publicatis sacrophagis, in quibus et Jasonis pugna et Glauccæ mors inveniuntur, similia anaglypha



exstant, quæ nullo modo ad nuptias Medæ et Jasonis referri possunt. Apud Begerum (spicileg. antig. 118 ff.) post aram stant vir vestimento militari indutus gladioque armatus e patera libans atque mulier velamine cooperta, interque eos mulier venerabilis stephane ornata. Ante aram camillus pateram tenet. Ab altera parte aggressa est mulier, cujus vultus, animum esse ira commotum, significat Altera manu gladium fert, altera duos pueros adducit. Apud Claracum (pl. 199) hæc mulier abest, ejusque loco juvenis stat, atque loco arcæ et Camilli Amor arcum intendit Prope mulierem velamine coopertam stat mulier senex, capite cecryphalo tecto. Apud Winkelmannum (mon. ined. 90) etiam juvenis, Amorque absunt, atque loco senis mulieris juvenis columnæ innixus est, chlamyde indutus, hasta clypeoque armatus, oculis a nuptiis aversis. Jam Begerus et Winkelmann virum militari habitu Jasonem appellaverunt Glaucen in matrimonium ducentem. Quam interpretationem etiam in anaglyphum Claraci pl. 199 refero. Mulier apud Begerum gladio armata cum pueris aggressa Medea est, quæ, ut Diodoros 4. 54 tradidit, ab adspecto ceterorum remota in arcem Creontis se contulit, ut propter scelestas nuptias ab Jasone poenas repeteret. Gladius, quem manu fert, spectare videtur ad cædem puerorum. Hoc anaglyphum ingeniose ac magnifice dispositum esse, ubi in altera parte nuptiæ adulterio contaminantur, ab altera autem poenæ imminet, non infitiandum est. Cetera anaglyphæ hac ingeniosa dispositione carent, attamen Winkelmann annotavit, juvenem (Mon. ined. 90) oculos a nuptiis avertere, quod scelestæ sint. Argus esse videtur, cujus animus Medæ violatione, quoniam soror matris est, maxime commoveatur necesse est. Apud Claracum (pl. 199) fictor hac cogitatione non fuit commotus. Nam in hoc anaglypho Amor victoriam reportavit. Mulier senex cecryphalo operta est nutrix



Medeæ. Etenim nutrices hoc velamine uti solebant. Juvenis, qui oculos in nuptias convertit, Hippotes frater Glaucae esse videtur, cujus mentio apud Diodorum 4. 55 fit (cf. vas. Canus. Arch. Zeit. 1847. taf. 3). Argum non esse juvenem, facile intelligitur, si ejus vultum placidum cum tristi gestu comparamus, quemadmodum in Winkelmanni anaglypho M. J. 90 fictus est. Mulier venerabilis stephane ornata, quæ in tribus anaglyphis nuptias protegit, a tribus interpretibus Juno Pronuba appellata est. Begerus annotavit eam etiam Meropen, qua inscriptione mater Glaucae in vasculo Canusino illustratur, appellari posse. Habitus autem mulieris idem est, qui proprius et peculiaris Junonis Pronubæ in aliis monumentis esse solet (cf. Gerh. Ant. Bildw. 74; Clarac. 203; Jøega bassr. 12). Altera autem quæstio est, utrum nobis statuere liceat, Junonem nuptias adulterio contaminatas protegere, necne. Sed artificem arbitror, qui solebat, ubi nuptiæ celebrantur, Junonem Pronubam fingere, in hoc anaglypho vix in mente agitasse et considerasse, utrum nuptiæ sanctæ essent an scelestæ.

Mors Glaucae multis monumentis illustrata est, quæ plerumque Euripidis tragædiam imitantur. Primum anaglypha contemplemur, in quibus Medea pueris dona veneno delibuta tradit (cf. Bellori et St. Bartol. Admir. Rom. 55; Montfaucon 1. 40. Beger spic. antiq. 118 ff.; tum descript. de mus. roy. d. Louv. 478. Bouillon 3. 50, 3. Clarac M. d. L. p. 204; tum Mus. d. Mant. 5. 58. Neue Aeg. 3. 9. Millin G. M. taf. 108. 426. Carli 2 diss. sop. n. ant. bassr. rappr. 1. Med. Eur. 1785 ff.; tum Lancelot. bass. jetzt im Vatikan Winkelmann. Mon. Ined. 90. 91; denique Visconti Mus. Piocl. 7. 16. Postremo Anaglypha, quæ nondum publicata sunt: Sarcoph. Lateran. cf. Jøega bassr. 1. 215 not.; Sarcoph. ad pal. Guiglielmi Rom. cf. Raoul. Rochette Mon. Ined. p. 63 not.)



1. Apud Begerum mulier sedet chitone induta, velamine operta, pedibus in scabello positis, cum muliere colloquens, cujus caput mutilatum est. Post sellam caput tertiæ mulieris conspicitur. Ab altera parte stat juvenis chlamyde indutus, oculis in duos pueros conversis, qui coronam et vestimentum manibus tenent. Post pueros stat juvenis chlamyde indutus, qui flores manu tenere videtur, illosque tristi vultu intentisque oculis contemplatur.
2. Apud Winkelmannum anaglyphum fere eodem modo dispositum est. An= notandum est, juvenem tristi vultu facem tenere, tertiam mulierem abesse, alterius mulieris caput non esse mutilatum, atque famulum adesse velamentum exornantem.
3. Apud Claracum juvenis tristi vultu caules papavereos, alter juvenis malum manu tenet. Alterius mulieris caput cecryphalo tectum est. Eodem velamine utitur mulier
4. apud Millinum. Infra sellam jactum est diptychon.
5. Apud Ennium Quir. Visconti duce mulieres cum sedente colloquuntur altera juvenili ætate, altera senex et cecryphalo operta est. Juvenis, qui papavereos caules manu tenet, Hermæ innixus est.

Beger et Winkelmann arbitrati sunt, in his anaglyphis pueros a Jasone ductos dona veneno delibuta Glaucae tradere. Bellori explicationis ratio non habenda est, quia rapinam Proserpinæ in sarcophago fictam esse putavit, facile autem quisque intelligit, hanc sententiam esse refutandam. Dignæ autem sunt, quæ examinentur, interpretationes Carli Millini Claraci: mulierem sedentem esse



Medeam, quæ pueris dona tradiderit, ut ab Jasone ad Glaucen ducerentur. Ego hanc sententiam secutus sum. Etenim si mulierem sedentem Glaucen appellamus, mulieres cum ea colloquentes ei persuadeant necesse est, ut pueros dona Medeæ offerentes benigne accipiat. Hoc modo etiam Beger et Winkelmann interpretati sunt. Sed, ut res ipsa postulat, secundumque tragædiam Euripidis 1150 Jason uxori persuadeat necesse est, ut filios benigne excipiat. In anaglypho autem Jason tranquillo vultu et gestu adest. Deinde si, Glaucen dyptychon deiecisse, ponimus, hæc res solummodo ita explicari potest, ut epistolam a Medea acceptam dejecerit. Sed neque Euripidis tradidit, Medeam epistolam scripsisse, nec intelligi potest, cur scripserit, quum Jason verbis sponsæ, a qua amatus sit, facilius, quam Medea æmulæ persuadere possit, cui invisa sit. Millinus dyptychon ingeniose ita interpretatus est, ut Jason eo Medeam divortium docuerit com ea factum, ea autem ira commota in terram illud dejecerit.

Quodsi statuimus, mulierem sedentem esse Medeam, oportet, mulierem senem apud Begerum Mill. Clar. Visc. Medeæ nutricem esse, quoniam cecryphalo operta est, atque mulierem juvenili ætate, quæ apud Winkelmannum et prope senem apud Begerum et Visc. invenitur, aut nutricem puerorum, cujus Euripides nullam mentionem fecit, aut illam servam esse, quæ a Medea 821 fidelissima nominatur, Non definite decerni potest, manibus in pueros porrectis, utrum Medeæ persuadere studeant, ut desistat, ulcisci, an imperitæ consilii, quod Medea cepit, eam consolentur, Glaucae animum facile esse mitigandum. Juvenis, qui malum manu fert, Jason est, cujus, oculis in pueros conversis, forsitan pœniteat, se Medeam reliquisse. Malum videtur esse donum, quod a Glauce accepit, quoniam præmium amatorium esse solebat. In anaglypho Visc., quod valde est



mutilatum, Jasonis figura defracta esse videtur, quoniam adsit necesse est. Quocirca illud anaglyphum, in quo famulus ejus loco velamentum exornat, falso esse dispositum a Winkelmanno (cf. p. 68) conjeci, et juvenem armatum, quem socium Jasonis a nuptiis scelestis oculos avertentem appellavit, ad hanc partem anaglyphi referendum, atque Jasonem ipsum esse, qui pueros ad Glaucon ducere vult. Columnæ, velamenta, sorta et Hermes significant rem intra domum esse gestam. Denique juvenis, qui facem et papavereos caules manibus fert, explicandus est. Pædagogum puerorum non esse, quæ Begeri sententia est, ex attributis apparet. Carli, Clarac, Millin eum Hymenæum appellaverunt, propter scelestas nuptias facem exstinguentem. Winkelmann arbitratus est, Deum esse mortiferum oculos in pueros convertentem, quum eorum mors immineat. Hymenæus faces ferre solet, sed intelligi nequit, cur papavereos caules manu teneat. Quapropter, quum Deus mortifer et facem inversam et papaver ferre soleat, ego Winkelmanni sententiam secutus sum.

Quomodo res porro gesta sit, altera parte anaglyphi illustratur. Mulier, crinibus solutis et conflagentibus apud Begerum, Wink. Clar. Mill. ex lecto prosilit, qui anaglypho exornatus est apud Begerum, quo jam supra dixi Jasonis pugnam cum bobus illustratam esse. Manibus sublatis, quæ mutilatæ sunt, mulier videtur aliquam rem tulisse, cujus reliquie apud Begerum solum exstant. Forsitan corona veneno delibuta fuerit, quam de capite abruptit. Senex barbatus longo chitone indutus, apud Begerum sceptrum tenens, advolat. Hic senex et pes mulieris in mutilato anaglypho Visc. exstant. Mulierem esse Glaucon veneno Medæ mortem occumbentem, senemque Creontem auxilio aggressum, facile intelligitur. Lectum filiae, ut pugna generi celebraretur, illo anaglypho exornasse



videtur. Ab altera parte stant duo juvenes. Alter eodem modo armatus est, quo ille juvenis, quem Winkelmann socium Jasonis, ego Jason em ipsum esse conjeci. Beger ceterique interpretes, Jasonem esse eum, arbitrati sunt, arma capientem Glaucae defendendae causa. Millin conjecit Jasonem esse cum Aegeo colloquentem. Apud Bellerium (Admir. Rom. 55) hic vir tridentem manu tenet, id quod ita explicandum est, ut Bellori, quoniam, in hoc anaglypho rapinam Proserpinae fictam esse, putavit, Neptunum fratris Plutonis facinus contemplantem adesse ratus, hastam in tridentem transformaverit. Aegeum non posse adesse, partim ex re ipsa, partim ex figurae exiguitate apparet. Difficilior autem quaestio est, utrum juvenis armatus Jason appellari possit, annon. Quodsi Jasonem eum appellamus, non Glaucae defendendae causa arma cepit, sed ut a Medea poenas repeteret. Nam Glaucae armis salus ferri nequit. Sed maxime offendit, quod ejus vultus tam quietus est, ut animus ejus nulla re commoveri videatur. Eadem res offendit, si juvenem Hippoten fratrem Glaucae appellamus, praesertim cum in vasculo Canusino magno cum impetu advolet. Equidem nullam aliam rationem proferre possum, nisi quod ejus animus aut magnitudine doloris tantopere perturbatus est, ut vocis usu careat, aut tanto furore abreptus est, ut solummodo de poenis repetendis cogitet. Itaque juvenem Jasonem appello, alterum Hippoten, cui exilior figura magis accommodata est, quam Jasoni, qui primas partes agit.

Mors puerorum plerisque monumentis illustratur. Apud Begerum duae mulieres, quarum manus mutilatae sunt, colloquentes oculos in pueros convertunt, qui crepundiis delectantur. Apud Millinum et Wink. loco alterius mulieris Hermes conspicitur, altera mulier, cujus caput apud Millinum mutilatum est, gladium tenet. Apud Claracum etiam Hermes non conspicitur. Mulier gladio armata Me-



dea est, quæ parricidium molitur. Altera mulier est nutrix, quæ frustra matri persuadere studet, ut ab facinore desistat. Hermes significat, rem intra domum gestam esse. Rem, qua pueri delectantur, Bellori arbitratus est, urnam esse, qua significetur fons, ad quem rapina Proserpinæ facta sit. Beger existimavit, eam esse columnam abruptam arcis flammis deletæ. Pueros parietinis ludere, ridiculum esse, facile quisque intelligit. Mihi hæc res quæ formam cylindri habet ad ludos palæstræ spectare videtur. (cf. *Antich.* d. Ercol. 3. taf. 36, 2 O. *Mueller Denk.* A. K. 1. taf. 1. N. 3, ubi eadem res depicta est).

Cum his anaglyphia comparanda est statua Arelatensis (cf. *Millin Voy. au mid.* d. 1. *Franc. Atlas.* 68. 2; *Gall. Myth.* 102. 427). Mulier crinibus solutis, longo chitone de humeris demisso, gladium stringit. Cujus vultus, animum ejus vehementer esse commotum, significat. Duo pueri anxio vultu mulieris vestimento se tegere student.

Quodsi hanc statuam cum anaglyphis comparamus, facile intelligimus, conjecturam, mulierem esse Deam, quæ pueros tueatur, falsam esse. Namque Medeam esse gladium stringentem, ut pueros occidat, apparet. Præterea commemoranda est præclara pictura Timomachi a multis poetis et scriptoribus celebrata. (cf. *Anth.* Planud. 135–143. *Anthol. Lat.* 1, 28. *Bött. Vasg.* 2. 188. *Sillig. Cat. art.* 450. *Anth. Gr.* 9. 593). Hanc tabulam, in qua Timomachus Medeam ceris (cf. *Anth.* Planud. 137) pinxerat, gladium stringentem, vultu acerbissimo animi dolore contracto, a Cæsare octoginta talentis emptam et in templo Veneris Genitricis dedicatam esse, Plinius (*hist. nat.* 7. 38, 35. 11) narrat. Pulchritudo tabulæ ceratæ a poetis summis laudibus celebratur.

A Luciano (de domo 31), Libanio (ἐκφραστ. p. 1090 ed. Reisc.), Callistrato



(stat. 13), aut eadem tabula aut similis pictura describitur, in qua Medea gladium stringit, ut pueros occidat.

Alios pictores Timomachum esse imitatos, demonstrant duæ picturæ in parietibus et duæ gemmæ, quæ exstant.

In altera pictura parietis (Mus. borbon. T. 5. taf. 33; O. Mueller Denk. A. R. 1. 419) mulier longo chitone induta gladium stringit, cuius vultus eundem tristem adspectum habet, quem statua Arelatensis. Suggestui duo pueri innixi astragalis ludunt, oculis pædagogi senis in eos conversis. Non dubitare possumus, quin eam Medeam appellemus gladium stringentem ut pueros occidat. In altera pictura parietis (Antich. d. Ercol. 1. 13.) mulier tristi vultu, longo chitone induta, gladioque armata, quæ antea Dido nominata est, propter magnam similitudinem, quæ ei est cum illa muliere, Medea appellanda est, quæ parricidium molitur. Propter eandem similitudinem duæ gemmæ ad mortem puerorum referendæ sunt. (cf. Mus. flor. 2. 44, 3; Impronte gemm. d. Inst. 1. 77; Lippert. dact. suppl. 1. 93; Annal. d. inst. 1. taf. D. 2: O. Mueller Denkm. A. R. 1, 420). In utraque gemma mulier longo Phrygio vestimento induta gladium stringit. In gemma Musei Berolinensis (Tölk. catal. p. 271. 4. 2, 152) pueri ad aram sertis ornatam effugerunt prope columnam, in qua Tritonis statua posita est. Hanc statuam significare, Tölken putat, rem Corinthi gestam esse. In gemma Gerhardi pueri, fuga ad aram capta, ramos, qui „hiceteria“ nominari solent, manibus tenent. A pariete dependet clypeus Medusæ capite ornatus. Pueri ad aram effugerunt, atque ramos manibus ferunt, ut animum matris mitigent. Clypeus autem Medusæ capite ornatus videtur significare, Medeam atrociorum animum habuisse Medusa.



Postremo fuga Medeæ anaglyphis illustratur. Apud Begerum Wink. Clar. Mill. Medea curru, cui dracones adjuncti sunt, vehitur. Apud Wink. gladium manu tenet, in ceteris monumentis corpora defunctorum puerorum manibus fert. Cum his anaglyphis fragmentum comparandum est. (Gori. Inscript. Etr. 3. 1. taf. 13. cf. Journ. d. sav. 1834. p. 76). In altera parte, quam incolumem esse apparet, Dii marimi sorta aliaque ornamenta ficta sunt. In altero latere, cujus major pars defracta esse videtur, longo vestimento soluto, mulier altera manu corpus interfecti pueri, altera crumenam fert. Gori mulierem Medeam appellavit, Absorto fratre occiso, pecunia raptâ, e patria effugientem. Sed non intelligi potest, cur Medea corpus fratris secum portaverit. Accedit, quod nulla fabula exstat, illam draconibus vectam e patria effugisse. Quocirca ego conjeci, præsertim cum hoc fragmentum eandem habere mensuram videatur, quæ anaglyphi (apud Visc. Mus. Piocl. 7. 16) est, utroque anaglypho unum sarcophagum ornatum fuisse, sed postquam monumentum dirutum est, fragmenta in diversa musea esse dissipata. Itaque in illo fragmento (Visc. 7. 16) initium actionis, ubi Medea dona pueris tradit, in hoc autem anaglypho (Gori T. E. 3. 1, 13) exitum actionis fictum esse puto, ubi Medea, pueris occisis, viatico, quod Jason ei (Eur. Med. 460) obtulerat, congesto, draconibus vectus Athenas effugit. Alterius pueri corpus manu fert, alterum corpus aut mutilatum aut curru opertum est.

Raoul Rochette (Mon. Ined. taf. 6. p. 42) conjecit in uno vasculo, quod in ejusdem possessione est, mulierem tristi vultu depictam dracone vectam, manu gladium cruentum tenente, esse Medeam, pueris occisis, effugientem. Definite monstrari nequit, quum vasculum tam negligenter pictum sit, ut conjectura magis, quam arte critica utamur necesse sit. Sed quum in altera parte vasculi



Thetis depicta sit Achilli filio arma afferens, utraque autem mulier et in arca Cypseli et in Portlands-vasculo una ficta sit, illam sententiam non rejicio. Præclaro monumento fictili inedito Musei Berolinensis Medæ fuga illustratur. Mulierem Phrygio vestimento indutam mitraque ornatam, manu gladium tenente, curru vectam, draconibus adjunctis, Medeam esse, non infitiandum est.

Gemma (impr. gemm. d. inst. 3, 16) Cardinalis Zurlæ ad parricidium Medæ relata est. Sed quum figura mascula sit, illius interpretationis nulla ratio habenda est. Ceterum cavendum est, ne omnes mulieres, draconibus vectas, vel iis cibum offerentes, nomine Medæ appellemus, nisi Phrygio vestitu indutæ vel gladio armatæ sunt. Nam plerisque monumentis hujusmodi Ceres vel Hygiea illustrantur. Quapropter eam mulierem Græco habitu, manu gladium tenente, quæ prope duas juvenes in orco sedet (O. Mueller Denkm. A. R. 4. 275. Millin tomb. d. Can. 2. 3. Arch. Zeit. 1843. p. 202. taf. 12. Ann. d. inst. 9. 234. Welker Gött. Gel. Anz. 1817. 17–32. Arch. Zeit. 1843. p. 184 ff.) atque ab Remilio Braun Medea nominata est, cujus parricidium gladio significetur, non Medeam appello, sed, Odofredi Mueller sententiam secutus, Electram nomino cum Oreste Pyladeque colloquentem. Namque, quam facilius falli possimus, apparet e tabula picta (cf. Raoul. Roch. peintur. ant. taf. 1), ubi mulier Græco habitu, gladioque stricto depicta est. Namque non dubito, quin eam Medeam interpretes appellavissent, nisi inscriptione Canace illustrata fuisset. Quamobrem etiam definite contendere non audeo, illam mulierem in gemma (Mus. Ber. Tölken cat. p. 271. 4. 2. N. 251) Græco habitu, crinibus arrectis, strictoque gladio Medeam esse, quo nomine Tölken eam appellavit (p. 271).

Pulchrius quam ceteris monumentis res, quas supra descripsi, una præclara



pictura amphoræ maximæ Canusinæ illustrantur (cf. Millin tomb. d. Can. 7. Archäol. Zeit. 1847. taf. 3. Otto Jahn p. 33-42. Weichert comm. crit. de Med. æstro percita. Grimmer 1824). Pictura in tres partes dispartienda est. In media parte conspiciuntur ædes, quarum tectum sustinent sex ionicæ columnæ, clypeis de lacunari dependentibus. Intra ædes mulier juvenili ætate recubat extensis membris in solio, pedibus in scabello positus. Cujus ad pedes arca aperta et tripus disjecta sunt. Juvenis chlamyde petasoque indutus, gladioque armatus adolat, ut coronam de crinibus conflagentibus mulieris abriperet. Ab altera parte aggressus est senex barbatus longo regio chitone indutus, qui cingulo transversario ornatus est (cf. Millingen Peint. div. coll. 7). Sceptrum e manu ejus ad caput sublata delapsum est. Senis oculi conversi sunt in mulierem longo chitone indutam, manu ad solutos capillos sublata, adolantem, cujus vultus significat, ejus animum magno terrore esse perturbatum. Post juvenem mulier adest, longo chitone induta, velamine operta, cujus vultus plane est quietus, oculis in ædes conversis. Ab altera parte senex barbatus caligis indutus, altera manu haculum tenente, altera vestimento implicata, qui ad ædes adolare studet, a muliere juvenili ætate retinetur. In hac parte mortem Glaucae depictam esse, facile intelligitur. Arca et tripus spectant ad ornatum nuptialem. Creon rex auxilio filicæ aggressus est eodem modo, quo in anaglyphis. Juvenis, qui coronam de capite Glaucae abripit, inscriptione ΙΙΙΙΟΤΗΣ illustratur. Frater Glaucae, cujus mentionem Diodorus (4. 55. sch. Eur. Med. 20) fecit, tali habitu gestuque pictus est, ut res postulat, quo anaglypha carent. Mulier adolans inscriptione ΜΕΡΟΠΗ illustratur. Quare interpretatio Millini rejicitur: Glaucon ter esse pictam, primum ad ædes aggressam, ubi Merope nominatur, deinde intra ædes



mortem occumbentem, denique velamine opertam ad inferos descendentem. Otto Jahn demonstravit, nomen *Meropæ* usitatum regiæ stirpis Corinthiæ fuisse. Nam et *Sisyphi* et *Polybi* (*Apollod.* 1. 9, 3. 3. 5, 7) uxores eodem nomine appellatæ sunt. Quapropter ejus conjectura, etiam uxorem *Creontis* *Meropen* esse nominatam, atque in hac pictura matrem filicæ auxilio aggressam esse, etsi nullus scriptor ejus mentionem fecit, non rejicienda est. Senem, quem pædagogum esse ex habitu apparet, *Millinus* pædagogum puerorum *Medæ* esse, atque mulierem, quæ eum retinet, fidelissimam ejus servam (*Med.* 820) interpretatus est. Sed quum pædagogus in inferiore pictura juvenili ætate depictus sit, etiamque explicari nequeat, cur tanto impetu ad ædes aggrediatur ubi *Glaucæ* mortem occumbit, Otto Jahn recte conjecit, pædagogum esse *Hippotis* et *Glaucæ*, amore eorum incitatum, ut auxilium ferret, atque mulierem esse servam *Glaucæ*, quæ vitæ magis quam senex parceret. Hoc modo pulcherrime expressum est, quemadmodum animorum commotio et affectus gradatim increbescat, labatur, senescat. Parentes senes auxilio advolare, frater juvenis jam ferre auxilium, pædagogus senex aggredi velle, serva juvenilis eum retinere. Difficillima quæstio est, quo nomine mulier velamine operta appellanda sit, quam *Millin* interpretatus est, umbram esse *Glaucæ*. *Welker* arbitratus est eam esse *Idyia*, *Medæ* matris, umbram, oculis in facinus filicæ conversis. Hanc conjecturam fecisse videtur, quod umbra *Aetæ* in pictura non procul abest. Sed hanc sententiam rejicio, primum, quod mulier Græco habitu, *Aetes* autem *Phrygio* vestimento indutus est, deinde quod intelligi nequit, cur hæc figura inscriptione caret, quoniam *Aetes* ceteræque personæ, facilius explicandæ, iis illustratæ sunt, tum quia nulla re significatur, utramque figuram artissimo viuculo inter se conjunctam esse, denique quod umbra alio



habitu pingi solet. Otto Jahn conjecit, mulierem esse illam Glaucae servam propecta ætate, quam, Euripides 1171 tradidit, primam malum dominæ conspexisse. Verum quia ejus habitus magis prominet, quam ut serva esse possit, atque explicari nequit, cur ejus vultus, ceterorum animis vehementer commotis, placidus sit ac tranquillius, etiam hanc interpretationem rejicio, atque conjecturam propono hanc. Quoniam Diodorus 4. 54 narravit, Medeam, mutata specie, se in Creontis arcem contulisse, atque reapse in anaglypho Zegeri (spic. ant. 118 ff.) ab adpectu ceterorum remota ad nuptias adpropinquat, hanc mulierem velamine opertam esse Medeam conjicio, quæ, mutata specie, secreto in ædes regias se contulerit, ut mortem æmulæ oculis conspiceret. Tali modo ejus tranquillius vultus explicatur. Nam intentis oculis, expectationeque suspenso animo, doloribus cruciatam æmulam intuetur. Hæc conjectura si audacior esse, quam ut probari possit, videtur, propono, mulierem esse Medæe nutricem ab ea missam, ut nuntium ferret, quomodo esset res gesta.

Pictura inferior in complures partes dividenda est. In sinistra parte mulier Phrygio vestimento induta mitraque ornata, puerum chlamyde indutum de ara abripit, ut gladio stricto interficiat. Alter puer chlamyde indutus a juvene chlamyde amicto hastisque armato protegitur.

In secunda parte figura, ore anguibus crinito, manibus faces tenentibus, curru, cui dracones adjuncti sunt, vehitur.

In tertia parte vir barbatus chlamyde indutus, hasta gladioque armatus cum juvene chlamyde amicto petasoque, hastis armato adolat. In quarta parte, oculis in ceteras personas conversis, senex barbatus Phrygio vestimento mitraque indutus, manu sceptrum tenente, in suggestu stat.



Mulier inscriptione ΜΗΔΕΙΑ illustratur. Alter puer, quem interficere studet, ad aram profugit, ut in gemmis, de quibus supra diximus. Alter a pædagogo protegitur. Petaso hastisque significari videtur, pueros a pædagogo e palæstra esse reductos, id quod etiam Euripides 46 tradidit. Ab altera parte Jason, illustratus inscriptione, adolat, ut armis pœnas a Medea repetat. Barbam ejus non offendere (Micali stor. 116. 2. Mus. Greg. 2. 86) jani supra dixi. Juvenem petaso instructum Hippotem appello, quia eodem habitu, qui est ejus in media parte amphoræ, depictus est, ejusque magni interest, ut pœnæ propter sororis cædem repetantur. Inscriptione illustratus non esse videtur, quod jam in media parte ea designatus est. Inscriptione, qua senex Phrygio habitu illustratur „ΕΙΔΩΛΟΝ ΑΙΗΤΟΥ,” significatur, artificem posuisse, Aecten mortem jam occubuisse. Regis umbra severo vultu oculos in facinora filicæ convertit. Magnitudinem hujus dispositionis admiremur necesse est. Etenim nobis Aectæ umbram intuitis in mentem venit, rem, cujus horrificus exitus morte puerorum significatur, ab impietate Medæ erga patrem originem traxisse. Cujusmodi dispositione tota series rerum atia ex alia nexa et colligata esse videtur, atque apparet, uniuscujusque sceleris pœnam esse sufferendam.

Figuram draconibus vectam Raoul Rochette (Mon. ined. p. 63. Ann. 5) Medeam appellavit pariter atque in anaglyphis effugientem. Sed hæc sententia rejicienda est, quod anguinei capilli ad Medæ habitum non accommodati sunt, deinde quod figura mascula est, denique quia inscriptione ΟΙΣΤΡΟΣ illustratur. Otto Jahn etiam demonstravit, etiam terminatione mascula—os significari, personam esse masculam. Numen, cui nomen ΟΙΣΤΡΟΣ datum erat, a nullo scriptore commemoratur, verum de æstro, quo Io cruciata est, permulti mentio=



nem fecerunt. Præterea æstro tropice pariter, atque furore, Græci scriptores usi sunt (cf. Soph. Trach. 1244, Antig. 989, Plato Phædr. 240, republ. 577. e, leg. 854. b.). Quapropter præsertim quum in Euripidis Hercule furente 322 Ἀΐσος dea loquens et agens in scenam introducatur, atque sermone Latino Eumenides furicæ nominentur (cf. Pollux. 4. 142) conjectura non rejicienda est, æstrum esse furorem Medææ, humana specie indutum. Currum draconibus vectum adduxit, ut Medea, cæde perpetrata, effugere posset, ipse discedet, sicut Peitho apud Tali mortem, reperacta, furoreque Medææ placato. Cum hac pictura duæ descriptiones comparandæ sunt, quæ inveniuntur (R. Rech. M. Ined. p. 63, 305. Arch. Zeit. 1848. p. 223. Revue arch. 357, 477). In altera Glaucæ extensis membris in solio recubans studet coronam de capite abripere pariter atque in anaglyphis. Senex regio habitu mulierque proæcta ætate adolantes ab interprete Creon et Merope appellantur. Ab altera parte pædagogus senex pueros abducit. In suggestu sedet mulier alata manibus junctis. In altera pictura Medea, Phrygio vestimento mitraque induta, alterum puerum gladio interficere studet, alterius defuncti corpus in ara recubat. Pædagogus barbatus, altera manu sublata, altera instrumenta gymnica tenente, oculis in cædem conversis, terrore perturbatus esse videtur. Numerus personarum minor est, quam in amphora Canusina depictæ sunt. Ceterum annotandum est, pædagogum in utraque pictura proæcta, in Canusina amphora juvenili ætate esse. Etiam pædagogus pueros ad Glaucen adduxit. Pictor igitur non Euripidem secutus esse videtur. Tandem superiorem picturam amphoræ Canusinæ contemplemur. Ab utraque parte tripodes in columnis positi significant, amphoram esse donum votivum. Ab altera parte Hercules clava, arcu, pelle leonina instructus stat prope Minervam sedentem. In altera parte duo juvenes chlamydibus induti adsunt. Ex



instrumentis gymnics, pileo, duabus stellis, quæ supra capita eorum conspiciuntur, Castorem Pollucemque appellandos esse, apparet. Admirari non possumus, tres præclarissimos Argonautas Deamque patronam in eodem monumento esse depictos, quo fabula ducis illustratur. Hercules præsertim propterea huic loco accommodatus est, quod Medeam ad eum Corintho fugam cepisse Diodorus 4. 54. 55 tradidit. Otto Jahn utraque pictura (amphor. Canus. et vasc. R. Roch.) comparanda conjecit, pictorem amphoræ Canusinæ posuisse, fore ut alter puer a pædagogo protectus matrem effugeret, atque hanc picturam Diodoro 4. 54 respondere, qui, Thessalum fugam cepisse, tradidit. Definite hanc ingeniosam sententiam rejicere nequeo, sed tantam subtilitatem a pictore observatam esse non puto, sed potius varietatis causa modo parricidium simplex modo duplex esse dispositum arbitror. Hoc autem definite contendere possumus, artificem Euripidem non esse imitatum.

Etenim primum apud Euripidem 502 Aetes nondum mortem occubuit, in amphora autem umbra ejus depicta est, deinde Euripidis nihil de Merope, Hippote, Oestro tradidit, tum mors Glauçæ magis prominet, quam fabula Medæ postulat, tum pædagogus Euripidis senex est, qua ætate in ceteris monumentis depictus est, in amphora juvenis, denique hanc sententiam secutus sum propter mutilatam inscriptionem in tecto arcis. Κ...ΩΝ ΚΡΕΟΝΤΕΙΑ Wiliin conjecit, supplendum esse; Κορινθίων ΚΡΕΟΝΤΕΙΑ, iisque verbis arcem Creontis esse illustratam. Otto Jahn, illo supplemento rejecto, supplevit: Κ...ΧΡΕΩΝ iisque nominibus Creontem ejusque arcem esse illustratum, arbitratus est. Sed hac re non explicatur, quod Κ... significet. Itaque quum etiam inscriptione Κρεοντεία Glauçe sive Creusa illustrari nequeat, quoniam nomina, quæ terminationem ejusmodi



habent, mulieribus non data sunt, atque inscriptiones, quibus arces illustrantur, in aliis monumentis inveniri non videantur: ego hanc conjecturam propono, quæ mihi tabulam Iliacam contemplanti in mentem venit, ubi ΙΑΙΟΥ ΠΕΡΣΙΣ ΚΑΤΑ ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΝ inscriptum est. Forsitan in amphora Canusina legendum sit Κατα ἸΩΝΟΣ ΚΡΕΟΝΤΕΙΑΝ vel Κατα ἀγαθῶΝΟΣ etc. quare significatur, artificem tragœdiam vel carmen epicum deperditum, quod „Creonteia“ inscriptum erat, cujuslibet poetæ imitatum esse. Similes inscriptiones sæpenumero inveniuntur velut Ὀρεστεία, Ὀδύσσεια, Εὐρωπεία etc. Alio modo ego hanc rem interpretari nequeo.



6 Cap. 6. — De rebus a Medea Athenis gestis.

Diodorus 4. 54 Medeam tradidit Corintho ad Herculem Thebas se contulisse, qui ei in Colchide patria promiserat fore, si in calamitate versaretur, ut ipse ei adiumento esset. Tum Herculem insanientem magicis herbis curasse dicitur. Sed quum Hercules duodecim labores suscepisset, atque Thebis profectus esset, Medea se ad Aegeum Athenas contulit. Servius (ad. Aen. 7. 750) tradidit, Medeam in Italiam venisse atque ad Fucinum lacum Marrubios remedia contra angues docuisse. Quamobrem nomen Anguitiae accepisse dicitur (cf. Munckeri not. ad Hyg. 26, ubi variae lectiones nominis „Anguitia Anguicia Angitia“ commemorantur). Secundum Coelium apud Solinum (c. 8) Anguitia nomen alius numinis fuit (cf. Sil. Italic. 8. Gloss. Cyrilli. s. v. 2. Myth. ed. Bode 136). Secundum Hyginum 26 in Absori insula, ubi Absyrtus sepultus est, serpentes quorum multitudine incolae premebantur, in tumultu patris conclusit. Secundum Apollodorum 1. 9, 28, Pausaniam 2. 3, 8 ceterosque scriptores, ut in Euripidis tragoedia 1385 Corintho Athenas fugam cepit. Ibi Aegeo filium Medum vel Medontem peperit. Tum (cf. Plutarch. Thes. 12. 1 Myth. ed. Bode 48. Athenae. 13. 557) Theseo, ut filius ipsius imperium acciperet, insidiatus est. Ad hanc rem etiam fragmenta pertinent, quae de tragoedia Euripidis, „Aegens“ inscripta exstant (cf. Welk. Gr. Trag.). Primum Theseum iussit cum ingente tauro pugnare. Tauro occiso, regem in opinionem adduxit, hospitem, ut imperio potiretur, studere eum interficere. Tali modo Aegeum tanto timore implevit, ut, rege assentiente, Theseo, quem pater nondum cognoverat, venenum in poculo miscere auderet. Aegeus autem



subito, quum ex gladio filium cognovisset, poculum veneno infectum prostravit. Tum Medea coacta est, Athenis effugere, et secundum Dosiadam (ara 1) virili vestimento induta in Asiam se contulit. Hyginus 26 tradidit, Dianæ sacerdotes Aegeo mandasse, ut Medeam Athenis expelleret, quum ejus parricidio urbs inquinaretur. Diodorus 55 (cf. sch. Eur. Med. 20) retulit, Medeam ab Hippote Glaucæ fratre Athenis capitis accusatam, ab Aegeo autem crimine absolutam esse. Postea, quum veneficii accusata esset, Aegeus eam ad Phœnicum regem duxit, ab eoque in matrimonium ducta filium Medum peperit, quem Hesiodus et Cincæthron, Jasonis filium, ceteri autem scriptores, Aegei fuisse, tradiderunt.

Res a Medea Athenis gestæ tribus monumentis illustrantur primum cyclice (r. Pelagi Mediol. Emil Braun Schale des Kodrus. Rom 1843, d. Gotha 1843; Brunn Berl. Jahrb. 1845. p. 701-3; O. Jahn Archäolog. Aufsätz. p. 181; Bergk Ztschr. f. Altw. 1844. p. 107). Cum viro barbato sceptrum tenente colloquitur juvenis chlamyde indutus, caligis petasoque instructus, gladio hastaque armatus. Mulier hilari vultu, longo chitone induta, capite cecryphalo tecto, manu galeam tenente, colloquitur cum viro barbato clypeo hastaque armato. Galea petasusque de pariete dependent. Mulier tristi vultu velamento operta oculos in ceteros convertit. Inscriptiones nos docent, Aegeum esse Theseo discessuro valedicentem. Eadem res compluribus monumentis illustratur (cf. Gerh. Auserles. Vasb. 158). Alter vir barbatus Phorbas nominatur. Itaque apparet, Theseum bellum contra Amazones parare, quoniam scholiasta (ad Pind. Nem. 5. 89. Pherecyd.) tradidit, Phorbantem Theseo illud bellum paranti auxilium tulisse. Mulieres inscriptionibus „Aethra Medea“ illustrantur. Aethra mater Thesei tristi vultu est, quia filius se in periculum mittit. Medea autem, quoniam nihil magis eam quam Thesei mortem



optasse, scriptores retulerunt, lætitia gestiens Phorbantem incitat, ut, armis captis, proficiscantur.

Deinde res a Medea Athenis gestæ compluribus anaglyphis fictilibus illustrantur. Duo mutilata monumenta in Museo Berol. et Jenæ inveniuntur (publ. Winkelm. Mon. In. 127. Millin G. M. 153. 577). Juvenis sedens gladio armatus chlamyde indutus pateram ad os apponit, ad quam vir barbatus, cujus pectus solum exstat, manus porrigit. Winkelman et Millin arbitrati sunt, Machaonem esse, ægroto Eurpylo medicamentum dantem. Postea autem, quum incolume anaglyphum musei Britannici (publ. Combe Terr. of th. Br. M. 20. Inghir. Gall. Omeric. 117) cum illo fragmento comparatum esset, ubi apparet, virum barbatum magno cum impetu se proripuisse, ut juvenem prohiberet, quominus e patera biberet, atque a tergo juvenis mulier longo chitone induta, manu pateram tenente, ab alteraque parte duæ mulieres adsunt, oculis in juvenem conversis, primus Völken (Staatszeitung 1834. N. 305) demonstravit, juvenem esse Theseum, mulierem autem pateram tenentem Medeam, quæ venenum in poculo miscuerit, virum barbatum Aegeum, postquam e gladio, quod in anaglypho valde prominet, cognovit, magno cum impetu aggressum, ut poculum filio eriperet. Mulierem, quæ a tergo Aegei stat, Otto Jahn Arch. Zeit. 1848. p. 317. Aethram matrem Thesei nominavit. Hanc sententiam præsertim propterea secutus sum, quod eodem habitu, quo in cyclice, ficta est. Tertia mulier serva non esse videtur, quia eodem vestimento induta, ceterumque pariter atque Aethra prominet. Quo nomine appellanda sit, e tertio monumento ostendere, ut opinor, possum.

Præclarum vas Midicæ est, cujus complures explicationes (apud Winkelm. Millin. M. G. 94. 385. Hamilton d. Hancarvill. 1. 130 ff.) exstant, quæ omnes,



postquam Gerhard (cf. S. Berl. Akad. 1839) inscriptiones invenit, rejectæ sunt. Ad nostram rem non pertinet rapina Leucippidum per Castorem Pollucemque, sed inferior pictura vasis. Hæc in tres partes dispartienda est. In media parte Hercules aurea mala Hesperidum accepit cum Iolao et Clytio filio Eurpyti, qui Herculem artem jaculandi docuerat, Minerva Hygiea adjuvante. In secunda parte vir barbatus sedens regio vestimento indutus, capite diademate ornato, manu sceptrum tenente, cum juvene colloquitur chlamyde induto, hastaque armato. Cujus a tergo mulierem Phrygio habitu, manu arcam tenente, mulier Græco habitu hilarique vultu adducit. Utamque mulier Græco habitu stephanæque ornata sequitur, oculis in terram dejectis. In tertia parte colloquuntur quatuor stantes unusque sedens juvenis, petasis hastisque armati cum muliere in suggestu sedente Græco habitu stephanæque ornata. Gerhard, postquam inscriptiones invenit, arbitratus est, in secunda parte juvenem, inscriptione φιλοκτητῆς illustratum, Jasonem esse, a rege sedente, cujus de nomine restat Α—Σ, quod supplevit ΑἰητηΣ, Medeam filiam petentem, quo nomine mulier Phrygia illustratur. Philocteten conjecit nomen esse appellativum atque significare, Jasonem aureum vellus et Medeam petere. Ceteras mulieres inscriptionibus ΝΙΟΠΗ Ε—ΕΡΑ illustratas, non explicavit. Tertiam partem, Gerhard putat, spectare ad vitam domesticam, atque illos quinque juvenes mulierem, cujus nomen Χρυσίς pertineat ad ejus divitias, in matrimonium petere.

Ego hanc interpretationem rejicio primum quod duæ mulieres non explicantur, deinde quod Aetes eodem Phrygio vestimento indutus sit quo filia necesse est, tum narratio unius poetæ, Jasonem ab Aeete Medeam appetivisse in matrimonium, a ceteris scriptoribus abhorret, tum quod perpauca exempla nominis appellativi



in vasculorum picturia inveniuntur. Gerhard quidem proposuit illam picturam, in qua Hercules (Arch. Zeit. 3. taf. 35 p. 161 Auserl. Vasb. 2. 155) quem Diodorus 4. 41 ducem Argonautarum fuisse tradidit, inscriptione Ἀρχηγναυτης illustratur. Sed, ducem ab exercitu nomen accepisse, sicut rex de populo velut ὁ Πέρσης, quo rex Persarum significatur, nominari solet, non offendit. Sed admiremur necesse est, quod loco nominis cupiditas posita est. Denique commemorandum est, mulierem, inscriptione χρῦσις illustratam, tantopere prominere, ut magis divinam quam humanam speciem habeat. Quapropter aliam explicationem propono, atque orationem a quinque juvenibus incipio. Inscriptionibus illustrantur ΠΙΠΟ-ΩΝ, ΑΝ...Χ..., ΚΑΤΜΕΝΟΣ, ΟΙΝΕΥΣ, ΔΗΜΟΦΩ-. Mutilata nomina Gerhard supplevit: ΠΙΠΟΧΩΩΝ, ΑΝΤΙΟΧΟΣ, ΔΗΜΟΦΩΝ. ΑΡαυ= sania (1; 5, 2 10; 10, 1) ubi herōes eponymos Athenienses enumerat, proferuntur nomina hęc: Ἱπποθῶον filius Νεπτῦνι Αλοπᾶque; Ἀντιόχης filius Ἑρκελῖς Μεδεᾶque vel Μιδεᾶ filiae Φῦλαντις; Οἰνεύς filius Πανδῖονις; Δεμόφῶν filius Σελεῖ; Οἰμένους filius Οἰνεῖ; (Απολλδ. 1. 8. 1) Ἀγεύς filius Πανδῖονις. Nobis offendant necesse est, herōes eponymos Athenienses in rebus domesticis versari. Quapropter ego hanc rem antiquissimis temporibus gestam esse puto. Quomodo res explicanda sit, ex altera parte picturæ apparere videtur. Regem sedentem Græco habitu, quem Gerhard Αεeten nominavit, ego, quum de ejus nomine Α...Σ exstet, atque Αγεύς ex numero esset heroum eponymorum, Αγεύον appello. Quodsi supra ex Euripidis tragœdia compertum habemus, Αγεύον, spe incitatum, fore ut prolem acciperet, Μεδεᾶ hospitium promisisse atque Diodorus tradidit, Μεδεᾶν Κορινθῷ ad Ἑρκελέα profugisse, postea autem, quum duodecim labores suscepisset, ad Αγεύον se contulisse, atque in media parte picturæ nostræ unus



duodecim laborum depictus est: conjectura mihi probari posse videtur, in altera parte Medeam a Philoctete, quem amicissimum Herculis fuisse Diodorus 4. 38 (cf. Soph. Phil.) tradidit, postquam Hercules duodecim labores suscepit, ad Aegeum ductam esse, manu arcam tenentem plenam magicis herbis, quibus fore, ut prolem acciperet, Aegeo pollicita erat. Ceteras mulieres conjeci esse Chalciozam filiam Rhexenoris, uxorem Aegei (cf. Apollod. 3. 15, 6) atque Aethram filiam Pitthei Aegei sponsam, quam jam supra in cyclice Codri et anaglypho fictili conspeximus. Inscriptiones enim ΝΙΟΠΗ, Ε.ΕΡΑ mutilatas esse, quoniam nullo alio loco inveniuntur, atque supplendas, conjeci χαλκΙΟΠΗ, ΕΘΕΡΑ. Etenim eundem pictorem, arbitror, a quo in superiore pictura nomen Leucippidis „Hilæira“ in Eleram mutatum est, etiam Aethram in Etheram commutare non dubitasse.

Itaque, dum Philoctetes Aegeo nuntium Herculis fert de Medea, eam Aethra lætitia gestiens, quod, prolem magica arte accipere posse, audivit, ad regem adducit. Chalciope autem propter sterilitatem (Apollod. 3. 15, 6) tristis, oculis ad terram conversis, eas sequitur.

Forsitan igitur altera mulier, quæ in anaglypho fictili prope Aethram stat, cf. p. 87 Chalciope Aegei uxor appellanda sit.

Alter a quæstio est, quomodo tertia pars picturæ cum hac conjungenda sit. Mulierem in suggestu sedentem jam supra dixi, divinam speciem habere, præsertim cum Minerva Hygiea eodem habitu in media pictura conspiciatur. Propterea, quod inscriptione χρυσίς illustrata, atque in altera parte Philoctetes depictus est, mihi in mentem venit, mulierem esse Chrysen nympham. Philoctetes enim secundum Tzetzen (ad Lyc. 911) quum amorem nymphæ repudiavisset, ut poena ab eo repeteretur, anguis morsu vulneratus esse dicitur. Præterea Dionysius Hal. 1.



61 ff. (Dosiad. 1, 24) Servius (ad Aen. 2. 325) tradiderunt, Chryseu Pallantis filiam, quum a Dardano in matrimonium duceretur, et cum eo in Asiam se conferret, a Minerva palladia dotis nomine accepisse, oraculo addito, quamdiu palladia ab ea servarentur fore ut imperio non privaretur. Pallas ab nonnullis scriptoribus filius Lycaonis regis Arcadiæ, ab aliis (cf. Serv. ad Aen. 8. 54) filius vel frater Aegei nominatur, qui Athenis expulsus, in Arcadium se contulerit. Ex hac narratione quum fabulam Chryseæ Athenis ortam esse apparere videatur, conjeci, quinque juvenes, quos iter fecisse petasis significatur, ab Aegeo ad Chrysen, quæ erat ejus neptis, esse missos, ut eam propter exsilium iratam in gratiam reducerent, atque Palladia Athenas reportarent, præsertim quum nomine Demophontis Palladii rapina in mentem nobis revocetur. Sic hæc pars, ubi Athenienses a Chryse palladia petunt, medicæ picturæ respondet, ubi Hercules aurea mala ab Hesperidibus accipit. Sed illa explicatio offendit, quod nulla re palladia significentur. Quapropter alteram interpretationem propono.

Pausanias 1. 14, 6. narravit, Aegeum propter iram Veneris Uranicæ prole fuisse privatum. Mulierem igitur in suggestu sedentem, puto appellandam esse Venerem. Nam et habitus ejus et nomen huic Deæ accommodatum est, quum similia nomina ejus exstent, velut χρυσέη Odyss. 4. 337, 342 (cf. Hom. hym. in Aphr. 1) atque Minerva in media pictura non ipso nomine sed cognomine appellata sit „ΠΤΕΙΑ.“ Quocirca hanc explicationem propono. In altera parte Medea Aegeo pollicitus est fore ut magica arte prolem acciperet, in hac pictura quinque juvenes ab Aegeo ad Venerem missi sunt, ut iram ejus precibus atque promisso placarent, fore ut rex ei (cf. Paus. 1. 14, 6) templum ædificaret. Venerem Aegeo veniam dedisse, eumque prolem accepisse, partim ex hilari vultu



Deæ, partim ex scriptoribus apparet.



7 Cap. 7. — De Medeæ reditu in Asiam ejusque immortalitate.

Aeetes post fugam filiae a fratre Perse regno privatus erat, oraculum autem acceperat, fore ut a Medea filia in imperium restitueretur (cf. Valer. Flacc. 5. 684). Medeam patrem, Perse occiso, restituisse, plerique scriptores tradiderunt (Apollod. 1. 9, 28 Diodor. 4. 56). Copiose de hac re Hyginus 27 retulit. Medus enim filius Medeæ ad Persen venit simulans, se esse Hippotem Creontis filium, atque a rege benigne exceptus est. Tum adventavit ad eum Medea simulans, se esse sacerdotem Dianæ atque venisse, ut magicis herbis inopiam frugum famemque averteret. Posteaquam audivit, Hippotem adventasse, timore ejus incitata, Persen in opinionem adduxit, illum imperium appetere, atque, rege assentiente, Medo venenum in poculo miscuit. Sed quum filium cognovisset, ei persuasit, ut regem interficeret. Tum in utrumque imperium esse translatum Hyginus 27 tradidit, atque populos, quos Pausanias 2. 3, 8 et Herodotus 7. 67. antea Arios nominatos esse, retulerunt, nomen Medorum ab iis accepisse. Strabo p. 526 addidit, etiam vestimentum Medorum a Medea originem traxisse. Philostratus (vita Apollon T'hyran. 1. 25) tradidit. Medeam Babyloniam condidisse. (cf. Ovid. Met. 7. 391; 1 Myth. ed. Bode 48). A ceteris scriptoribus discrepant Justinus 42, 1 et Tacitus (Annal. 6. 34). Jasonem enim divortii cum Medea facti poenituisse, atque uxorem ab Aegeo expulsam Medumque privignum benigne excepisse, deinde cum iis in Colchidem reversus, Aeeten in imperium restituisse dicitur. Tacitus addidit eum in regno socero successisse. Medus secundum Apollodorum 1. 9, 28 bellum contra



Indos gessisse, atque, magna victoria reportata, in India mortem occubuisse dicitur. Strabo (p. 496, 505) etiam Jasonem bellum in Indiam intulisse tradidit.

Medeæ amore Jovem incensum esse scholiasta (ad. Pind. Ol. 13. 74) tradidit. Juppiter autem ab ea repudiatus esse dicitur propterea, quod Junonis iram pertimescebat. Quocirca ei Juno gratiam habuit, atque effecit, ut ejus liberi immortalitatem adipiscerentur. Pausanias autem 2. 3, 11 ut jam supradixi, narravit, hoc optatum Medeæ non expletum esse.

Ipsam immortalem factam esse Musæus in Isthmiis (cf. Schol. Eur. Med. 9) retulit, atque in elysio ab Achille in matrimonium ductam esse, Tzetzes (ad Lyc. 174) tradidit. (cf. Sch. ad. Apoll. Arg. 4. 814). Hanc rem secundum Apollonium 4. 814 Junonem Thetidi promisisse jam supradixi. Cum Thetide certasse dicitur (Ptolem. Heph. 5. Phot. bibl. ed. Bec. 150. a. 138) utra pulchrior esset, atque Idomeneum regem Cretæ judicem fecisse, sed quum hic, Thetidem pulchriorem esse judicasset, Medeam iratam exclamasse: „Κρητες ἀεὶ ψεύσται,“ quæ verba proverbio increbruerunt.

Templum Medeæ apud Macrobius (Sat. ed. Bipont. 1. p. 259) commemoratum est. Hoc templum et Bonæ Deæ et Junoni et Medeæ dedicatum erat. In eo infuisse serpentes et herbæ magicæ, quibus sacerdotes morbis mederi solerent, atque nemini viro licitum fuisse dicitur in templum ingredi, quum Medea propter adulterium Jasonis omnibus viris succenseret.

Monumenta, quibus reditus Medeæ ejusque immortalitas illustratur, non exstant.

In parte 1 monumenta artium litterarumque critica ratione tractantur.

In parte 3 fabula ipsa critica ratione tractatur et explicatur.



8 Vita.

Ego Carolus Theodorus Pyl natus sum in Pommerania Gryphicæ 10. Nov. 1826 patre Godofredo Theodoro Pyl jurisconsiliario atque procuratore primario iudicii sulici, quod Gryphicæ floruit.

Parentum studio primis litteris eruditus, anno 1833 in 6 classem gymnasii Gryphiensis, atque, postquam probationis periculum subii, testimonium maturitatis consecutus, anno 1846 in civitatem universitatis Gryphiensis receptus et in facultatem philosophicam adscriptus sum.

Deinde anno 1847 Gottingæ ad litteras in Georgia Augusta universitate incubui, tum anno 1848 in patriam reversus iterum in civitatem universitatis Gryphiensis receptus, denique anno 1849 numero civium Fridericæ Guilelmæ universitatis Berolinensis sum adscriptus.

Jam puerili ætate, quamdiu gymnasii alumnus eram, maximam operam in artem musicam et graphicen et poetice atque eas litteras, quæ ad artes liberales pertinent, contuli.

Certum autem genus cursumque vivendi, quod sequeretur necesse erat, etiam tunc cognovi, ubi in universitatem receptus me ad Ottonem Jahn contuli. Etenim partim ejus lectionibus de artibus litterisque Græcorum et Romanorum partim in ejus societate archæologica earum artium doctrina imbutus sum, in quas jam puer maximo cum studio incubui.

Posteaquam Otto Jahn in universitatem Lipsiensem vocatus est, in societate archæologica, cui Gryphicæ Antonius Urlichs præest, eandem operam artibus navavi.



Denique, quum Berolini in archæologicam societatem, cui præest Eduardus Gerhard, receptus aim, virique mihi amicissimi humanitate monumenta museorum, librosque, qui ad artes pertinent, contemplari et comparare licitum esset, notitia mea artium litterarumque amplificata et confirmata est.

Magnum fructum et voluptatem cepi ex lectionibus Augusti Bœckh et Caroli Friderici Hermann de antiquitatibus Græcorum.

Non minorem utilitatem et delectationem percepi, quum Carolum Lachmann Propertii carmina et professorem Gryphiensem Schœmann Pindari carmina et Aeschyli tragædias interpretantes audiui.

Non minorem operam in litteras patriæ contuli partim opera professoris W. Mueller Gottingæ partim opera professoris A. Hæfer Gryphiæ.

Studium historicæ persecutus sum opera professoris Gryphiensis Barthold, deinde professorum Hæck et Havemann Gottingæ, maxime autem lectionibus Leopoldi Ranke oblectatus sum.

Studiis, quæ ad philosophiam pertinent, lectionibus professorum Baier et Matthies Gryphiæ, atque opera professoris Lotze Gottingæ persecutus sum. Maximam autem utilitatem et voluptatem percepi, quum in societatem philosophicam, cui præest Berolini Trendelenburg, receptus sum, eumque Aristotelis Metaphysica interpretantem audiui.

Notitia grammaticarum litterarum partim lectionibus Schœmanni imbutus sum partim opera professoris Hæfer, qui me linguam sanscritam, et grammaticen comparativam docuit, deinde opera professoris Kosegarten, qui linguam Arabicam me docuit denique opera lectoris Gottingensis Melford, qui linguas Romanicas me docuit.



*Omnibus professoribus, qui et in amicitiam me receperunt, et mihi erant
adjumento et exemplo gratias ago maximas.*



9 Theses.

1. Augmentum linguæ Sanscritæ et Græcæ non particulam privativam, id quod Bopp (Vergl. Gr. §. 537; kl. Sanskr. Gr. §. 287, 1) contendit, sed mutilatam reduplicationem esse.
2. Nomen Jasonis, a verbo ἰάσθαι ductum, non cum radice ἸΘ vel (JADH), id quod Benfey (Gr. Wurzell. s. v.) contendit, sed cum radice JA cohærere.
3. Virum barbatus in anaglypho æneo cistæ Kircherianæ, oculis in pugnam Pollucis cum Amyco conversis, viro laureato sedenti innixum (O. Mueller D. A. K. 1. 309) Herculem esse appellandum.
4. Deam Nerthum, cujus Tacitus (Germ. c. 40) mentionem fecit, Deam inferam esse, ejusque nomen cum vocabulo in Germania inferiore usitato nerd-er nerd-rig cohærere.